

OSAAMISELLA LAATUA YHTEISTYÖHÖN - LOPPURAPORTTI

Raportin laatijat: Sini Sarén, apulaisrehtori
hankkeen koordinaattori
Kaukametsän opisto
Kesäkuu 2019

Sisällysluettelo

	Sivu
Sisällysluettelo	2
Taustaa	3
Suunnitelma hankkeelle	3
Hankkeen aloitus ja yhteistyöverkosto	4
Hankkeen aloitukseen liittyvä kysely opettajille	4
Isoverstaan palvelut	8
Koulutukset ja tapahtumat	11
Lukuvuoden avajaispäivä 7.9.2018	12
Raimo Reinikaisen koulutukset syksyn 2018 aikana	14
Kainutlaatuinen ope -koulutuspäivä 6.10.2018	16
Valovoimaa-tapahtuma	20
Muut kustannuksia aiheuttaneet tapahtumat ja koulutukset hankkeeseen liittyen	22
Hankkeen tulokset	24
Kustannukset	37
Vaikuttavuuden arviointi	37
Yhteenveto	38
Jatkotoimenpiteet: Osaamisen kehittämisen suunnitelma 2019-2020	38

LIITTEET

Liite 1: Kainutlaatuinen oppimisen suunta 2025 -asiakirja.

Liite 2: Kaukametsän opistossa toteutetun kyselyn kysymykset.

Liite 3: Koti-Kajaanin lehtijuttu Valovoimaa -tapahtumasta.

Liite 4: Itä-Suomen yliopiston kurssityö liittyen Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeeseen.

Taustaa

Kajaanin kaupungin sivistystoimiala, toisen asteen koulutusliikelaitos sekä ammattikorkeakoulun johto perustivat vuonna 2016 viranhaltijoista muodostuvan pedagogisen johtamisen ohjausryhmän, jonka tehtävänä on ohjata yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuurin ja pedagogiikan kehittämistä. Ohjausryhmä laati "Kainutlaatuinen oppimisen suunta 2025" -asiakirjan, jolla ohjattiin oppilaitoksia kehittämään tulevaisuuden koulua. (Liite 1)

Asiakirjassa todettiin, että hyvä ja muuttuva koulujen sekä oppilaitosten johtaminen ja opettajuus ovat koulutuksen kehittämisen toteutumisen perusta. Asiakirja edellytti, että oppilaitokset käsittelevät asiakirjan ja pohtivat, miten itse kukin sisäistää tulevaisuuden koulun ja miten asiakirjassa todetut tulevaisuuden visiot otetaan osaksi arjen käytäntöjä.

Suunnitelma hankkeelle

Asiakirjan pohjalta päätettiin Kaukametsän opistolla hakea Opetushallituksen Vapaan sivistystyön laatu- ja kehittämisavustusta. Avustuksen hakuaika osui samaan aikaan, kun asiakirja julkistettiin. Oppilaitokselle laadittiin osaamisen kehittämisen suunnitelma vuosille 2017-2018 ja hankkeen tavoitteet pohdittiin yhteistyöverkoston ja oppilaitoksen osaamisen kehittämisen näkökulmista. Yhteistyökumppaneiksi hankkeeseen pyydettiin Sotkamon kansalaisopisto ja Kajaanin lukio sekä Isoverstas-verkosto, johon Kaukametsän opisto oli liittynyt vuoden 2016 aikana.

Hankkeen keskeisiksi tavoitteiksi kirjattiin:

- 1) Opettajien muutosvalmiutta vahvistetaan Osaava Kainuu -hankkeessa maakunnallisesti keskustellun pohjalta
- 2) Opetushenkilöstön vuorovaikutusosaamista vahvistetaan
- 3) Opettajien kollegiaalisuutta tuetaan
- 4) Opetusmenetelmiä rikastetaan
- 5) Oppilaitosten yhteistyötä vahvistetaan
- 6) Opetushenkilöstön ja opiskelijoiden tvt-osaamisen tason selvittäminen

Hankehakemus hankenimellä "Osaamisella laatua yhteistyöhön" lähetettiin Opetushallitukselle 20.1.2017, ja Opetushallitukselta haettu summa oli 23 247euroa.

Hankkeen aloitus ja yhteistyöverkosto

Opetushallitus antoi päätöksen hankerahoituksesta 21.04.2017 ja hankkeelle myönnetty summa oli 22 000 euroa. Hankkeeseen kohdistui muutospäätös 5.9.2017, jolloin rahoituksen käyttöaika muuttui. Muutospäätöksen myötä hankerahoituksen käyttöaika päättyi 31.12.2018 ja raportointiaika 30.6.2019.

Hanketta varten perustettiin ohjausryhmä, jonka jäsenet olivat hankeyhteistyökumppaneiden edustajia. Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat:

- Aune Kariluoto, Kaukametsän opiston rehtori
- Sini Sarén, Kaukametsän opiston suunnittelijaopettaja, hankkeen koordinaattori
- Merja Ojalampi, Sotkamon kansalaisopiston rehtori
- Markku Nissinen, Kajaanin lukio

Hankeyhteistyökumppaneiden kesken laadittiin valtionavustusta koskeva yhteistyösopimus, jossa sopijaosapuolina olivat Kajaanin kaupunki, Sotkamon kunta, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos ja Kuopion kaupunki/ Kasvun ja oppimisen palvelualue. Sopimuksessa todettiin, että Kaukametsän opisto vastaa hankkeen toteuttamisesta Opetushallituksen päätösten (52/560/2016; 21.04.2017 ja 52/560/2016) mukaisesti. Yksi sopimuskappale tehtiin Opetushallitukselle.

Hankekumppaneiden roolit oli määritelty jo hakemusvaiheessa. Sotkamon kansalaisopisto osallistui hankkeen sisällön ja toimenpiteiden suunnitteluun, ohjausryhmään ja koulutuksiin sekä tulosten levittämiseen. Kajaanin lukio osallistui hankkeen oppilaitosmuotojen (kansalaisopisto ja lukio) väliseen kurssitarjonnan tarpeiden selvittämiseen ja yhteissuunnitteluun. Isoverstas oli mukana digitaalisten ratkaisujen, koulutustarjoajan ja sähköisten palvelujen tarjoajan roolissa. Hankkeen aikana Kaukametsän opisto ryhtyi laajamittaisesti hyödyntämään verkostossa kehitettyjä sähköisiä palveluja.

Hankkeen aloitukseen liittyvä kysely opettajille

Hanke päätettiin aloittaa osaamisen kehittämisen suunnitelman mukaisesti kartoittamalla oppilaitoksen opettajien, rehtorin ja opiskelijoiden osaamista Opeka-, Ropeka- ja Oppika-kyselyiden tekemisellä. Yhteistyökumppani Isoverstas lähti selvittämään näiden verkkokyselyiden teettämisen mahdollisuutta kansalaisopistossa; syksyllä 2017 vastaus kyselyyn oli kuitenkin yllättävä. Opeka-, Ropeka- ja Oppika-kyselyitä ylläpitävällä Tampereen yliopistolla ei ollut

mahdollista muokata kyselyitä resurssipulan vuoksi kansalaisopistomaailmaan paremmin soveltuviksi.

Hankkeessa päätettiin toteuttaa Digitaalinen vapaa sivistystyö -kyselyn (DVS-kysely) raportin pohjalta laadittu oma kysely opiston päätoimiselle opettajille ja tuntiopettajille. Kaukametsän opistossa toteutetun kyselyn kysymykset löytyvät tämän loppuraportin liitteenä. (Liite 2) Kysely toteutettiin Questback-kyselyjärjestelmän kautta tammikuussa 2018. Sotkamon kansalaisopisto sai muokatut kysymykset käyttöönsä myös, mutta heidän opettajansa eivät kuuluneet Kaukametsän opiston kyselyn alaisuuteen. Kyselyn vastausprosentti oli 44% ja sukupuolijakaumassa vastaajista 75% oli naisia.

Kyselyssä tuli ilmi, että Kaukametsän opiston opiskelijat eivät juuri koskaan käytä opetustilan esitystekniikkaa tuntien aikana. Vain 3% vastaajista totesi opiskelijoiden käyttävän opetustilan esitystekniikkaa viikoittain. Opiskelijat kuitenkin toimittivat erityyppisiä mediasisältöjä opettajien käyttöön. Opettajat olivat tietämättömiä heidän tietotekniikkaan liittyvistä tukipalveluista, tieto- ja viestintäteknikan kouluttautumismahdollisuuksista ja opiston lainattavista tv-t-laitteista. Suurin puute oli kuitenkin oppilaitoksen kehittämistyötä ohjaavan TVT-suunnitelman puuttuminen, sillä yli 90% vastaajista ei tiennyt sellaisen olemassaolosta.

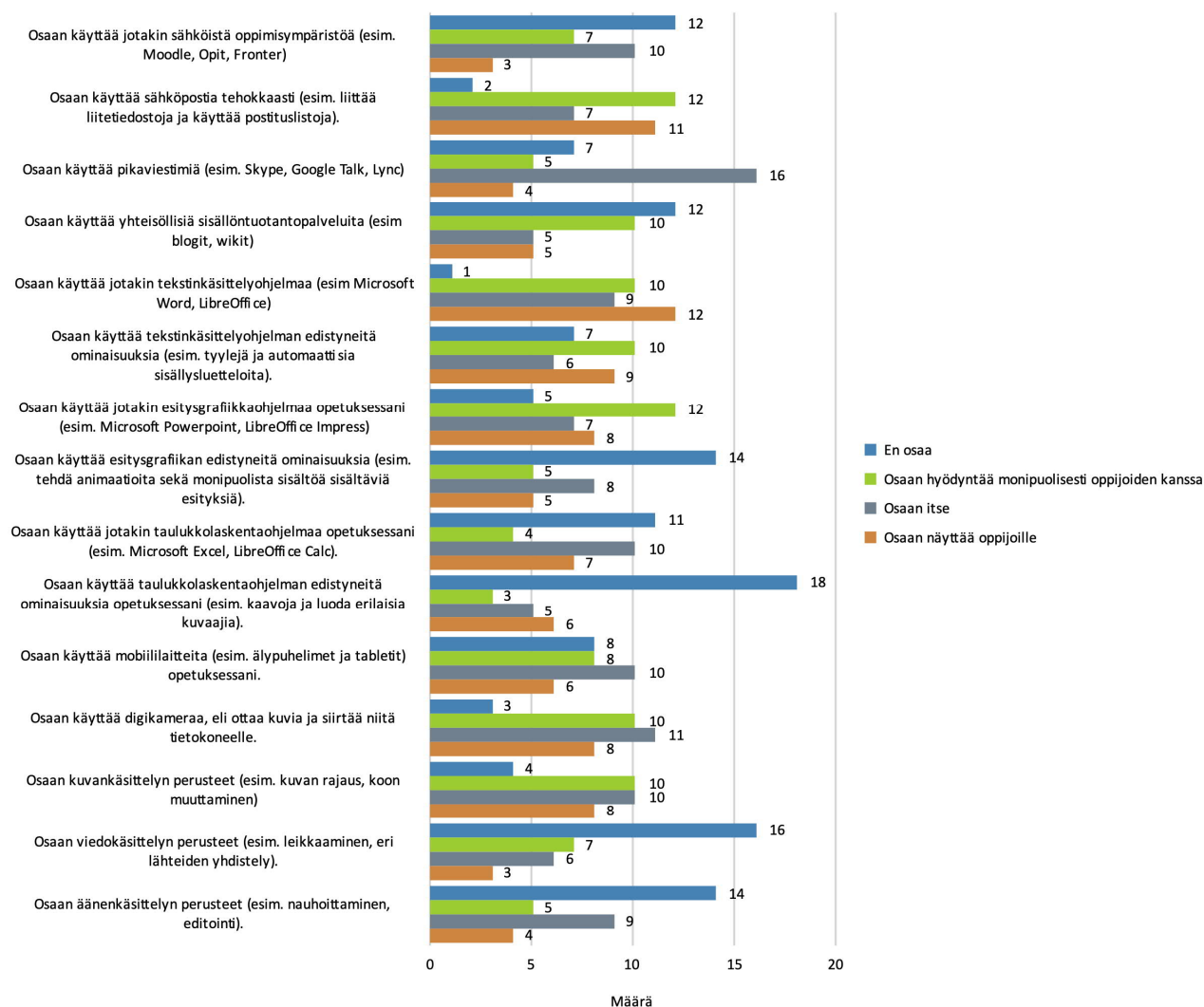
Opettajat olivat sitä mieltä, että enemmistön mielestä TVT:n avulla oppijat pystyvät käsittelemään opeteltavaa ilmiötä monipuolisesti ja totesivat TVT:n käytön sopivan heidän opetustyyliinsä. Yli 40% vastaajista totesi käytössään olevien laitteiden ja ohjelmistojen toimivan hyvin kokonaisuutena; tämän lisäksi oppijat käyttivät omia mobiililaitteita tunneilla lähes 50%:sti. Vastaajien mielestä opiston ilmapiiri uusien asioiden kokeilemiseen opetuksessa oli erittäin kannustava, sillä 71,9% vastaajista koki ilmapiirin myönteiseksi ja he saivat tukea ja vinkkejä muilta opettajilta omaan TVT:n opetuskäyttöön.

Kyselyn vastaukset olivat vertailukelpoisia vuodelta 2013 olevan Tieto- ja viestintäteknikka vapaassa sivistystyössä 2013 -raportin kanssa <https://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2018/01/Digitaalinen-vapaa-sivistystyo-2013.pdf>

Kyselytulosten vertailu osoitti, että tärkeimpinä havaintoina kyselyvastauksissa seuraavaa:

Vuoden 2013 DVS-raportti	Vuoden 2018 kysely Kaukametsän opistossa
noin 2/3 vastanneista käytti tieto- ja viestintäteknikkaa vähintään viikoittain opetuksessaan	kyselyyn vastanneista opettajista ¼ käyttää tieto- ja viestintäteknikkaa opetuksessaan viikoittain
Käytetyimmät laitteet olivat tietokone (pöytätietokone / kannettava tietokone) ja dataprojektori. Kyseisiä laitteita käytti opetukseen 62 prosenttia.	Kaukametsän opiston kyselyssä dataprojektorin käyttö oli pysynyt aivan samana.
Käytetyimmät ohjelmat opetuksessa olivat vuoden 2013 kyselyssä Microsoftin toimistotyökalut Word (84%) ja PowerPoint (74%).	Kaukametsän opiston kyselyyn vastanneista 28% osasi käyttää itse Microsoft Wordia ja 37,5% osasi näyttää sitä opiskelijoille. PowerPoint-ohjelmaa osasi käyttää itse 21,9% ja sitä osasi näyttää oppijoille 25%.
Sosiaalisen median ja verkkopalveluiden suosituimmat palvelut olivat: YouTube (63 %), Google kuvat (51 %), Wikipedia (50 %) ja Facebook (32 %).	Kaukametsän opiston kyselyyn vastanneista opettajista sosiaalista mediaa opetuksessa hyödynsi 21%, vaikka erilaisten yhteisöpalveluiden käyttö oli tuttua puolelle vastaajista. Hakukoneiden käyttö oli kasvanut Kaukametsän opiston kyselyssä, sillä hakukoneita käytti opetuksessa aktiivisesti 62,5% vastaajista.
Vuonna 2013 raportissa 43,7 % vastanneista arvio taitonsa perustason TVT-taitoja paremmiksi.	Kaukametsän opiston kyselyssä vastaajia ei voinut eritellä, joten "en osaa"-vastausten vastaajia ei voi tilastoida kuten DVS-kyselyssä. Osaamista koskevissa 15 kysymyksessä "en osaa"-vastauksien prosenttiosuus oli keskimäärin 27,9 %.
Suurimpia puutteita ilmenee videon ja äänenkäsittelyn osaamisessa.	Kaukametsän opiston kyselyssä oli sama tulos.
Parhaiten opettajat osaavat sähköpostin käytön, tekstinkäsittelyn perusteet, esitysgrafiikan ja digitaalikameroiden peruskäytön	Kaukametsän opiston kyselyssä opettajat osaavat parhaiten sähköpostin käytön sekä tekstinkäsittelyn perusteet.

Vuoden 2013 kyselyssä 14,9 % vastaajista ilmoittaa osaavansa jollain tasolla kaikki 15 esitettyä asiaa. Kaukametsän opiston kyselyssä kaikilla osa-alueilla oli osaamista, ja se jakautui seuraavasti:

Tulokset ovat yhteneväiset molemmissa kyselyissä: parhaiten opettajat osaavat sähköpostin käytön, tekstinkäsittelyn perusteet, esitysgraafikan ja digitaalikameroiden peruskäytön. Suurimpia puutteita ilmenee videon ja äänenkäsittelyn osaamisessa. Myös esimerkiksi tekstinkäsittelyn ja taulukkolaskennan edistyneemmät ominaisuudet eivät ole kyselyn mukaan hyvin tunnettuja tai osattuja taitoja.

Kaukametsän opiston kyselyn vastaajia eniten kiinnostavia koulutusaiheita ovat sähköiset sisällöt ja oppimisympäristöt, sähköinen viestintä ja mobiililaitteet. Valmiiden vaihtoehtojen lisäksi vastaajat ilmoittivat olevansa kiinnostuneita erityisesti tablettien käytöstä opetuksessa sekä oman aineen opetuksen liittämisestä laajemmin tieto- ja viestintätekniikan kehitykseen.

Kyselyn tuloksien perusteella opisto alkoi järjestellä aiheeseen liittyviä koulutuksia ja mahdollisuuksia osallistua aihetta käsitteleviin opetustapahtumiin. Keskeisimmiksi tarpeiksi koulutuksen suhteen nousivat tietosuoja- ja tietoturvakoulutukset, AC-koulutus ja Lync-koulutus.

Isoverstaan palvelut

Kyselytulosten alustavan analysoinnin perusteella hankkeen ohjausryhmä päätti 31.1.2018 järjestetyssä kokouksessa, että hanke järjestää tietosuoja- ja -turvakoulutukset sekä AC- ja/tai Lync-koulutukset. Myöhemmät koulutukset jätettiin kyselytulosten kokonaistarkastelun jälkeen päätettäväksi.

Isoverstas oli pyydetty hankkeen yhteistyökumppaniksi, ja heidän toimintansa hankkeessa oli määritelty Isoverstaan sähköisten palveluiden käyttöönottamiseksi sekä opettajien pedagogisten taitojen vahvistamiseksi. Kyselytulosten perusteella Isoverstaalta tilattiin räätälöityjä koulutuksia, mm. AC-koulutus, sekä virtuaalitietoiskuja. Osa tuntiopettajista osallistui ns. kiky-työtunteina virtuaalitietoiskuihin ja kartutti omaa osaamistaan kohdennetusti. Isoverstaan kanssa yhteistyössä toteutettiin lukuvuoden aloitustapahtuma 7.9.2018, johon hankittiin asiantuntijoita Isoverstaan verkoston kautta.

Kaukametsän opiston kannalta keskeinen ja näkyvä toimintakulttuurin muutos oli virtuaalijulkaisun käyttöönottaminen. Opiston opinto-opasta ei painettu enää joka kotiin jaettavaksi paperiseksi versioksi, vaan sitä painettiin pienempi määrä jaettavaksi kaupungin eri kohteissa. Ihmisiä ohjattiin aktiivisesti sähköisten palvelujen pariin ja virtuaalijulkaisun käyttämiseen. Virtuaalijulkaisun avulla opisto on säästänyt huomattavan summan painatus- ja kirjapainokustannuksissa, mikä on tukenut monellakin tapaa opiston saamaa OKKA-säätiön myöntämää kestävä kehityksen sertifikaattia. Virtuaalijulkaisun hyötyjä on jaettu hankkeen verkostossa eri tapahtumissa ja kokouksissa. Opettajien perehdyttämisopas on julkaistu virtuaalijulkaisuna myös.

Tervetuloa, opiskelijat

Toukokuussa 2018 olemme nauttineet harvinaisen kauniista alkukesästä. Heleitä huolimatta kansalaisopistolla on jatkunut tiivis työ uuden lukuvuoden suunnittelussa. Olemme ajatelleet teitä päivittäin, hyvät uudet ja jatkavat opiskelijat. Ilmoittautuminen kurssille avautuu verkossa jo kesäkuussa ja toimistossa voit asioida elokuun alusta.

Iloisen yllättyneenä olin hiljattain, kun eräs teistä opiskelijoista istui odottamassa opistolla jo aamukahdeksalta. Halusit ilmoittautua syksyn kurssille varmistaaksesi, että mahdut mukaan. Edellisyyksinä et ollut mahtunut joukkoon, koska sinulla ei ole tietokonetta eikä ollut pystynyt varmistamaan paikkaasi verkko-kautta.

Jäin pohtimaan huoltasi. Tehtävämme on opastaa ja palvella niin, että jokaiselle löytyisi vaihtoehto eikä kukaan jäisi ulkopuolelle. Joskus suosittu ryhmät täyttyvät nopeasti mutta joillakin toisilla kursseilla on vapaita paikkoja. Ilmoittautumisen helpottamiseksi opiston aulassa on tietokone, jonka käyttöä opastamme. Tarjolla on myös tietokonekursseja. Tietokoneen käyttö on kansalaistalotamme, ja yhä suurempi osa palveluista siirtyy verkkoon. Tulethan harjoittelemaan kanssamme, jotta saat sen, mikä sinulle kuuluu.

Maailma muuttuu ympärillämme mutta jotakin on kuitenkin vakaintunutta. Iäkseen ja aseuksien kirjoitettua: tehtävämme on järjestää sellaista toimintaa, että sinulla on ikääsi, sukupuoleesi, varattuuteesi tai varattomuuteesi, oppiliseen tai kulttuuriseen taustaasi tai terveydentilaasi katsomatta oikeus aloittaa opinnot tai jatkaa harrastustasi kohtuullisin kustannuksin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että sinulla on arkirytmisi, lähdet kotoa ihmisten pariin

ja kuulut joukkoon, jossa sivistyksesi ja taitosi karttavat. Lakiin tämä on toki hienommin kirjoitettu mutta opistolla toimimme ihmisten keskelä arjen kielellä.

Jokainen teistä opiskelijoista tulee opistolle vapaaehtoisesti, kenenkään velvoittamatta. Siksi haluamme tarjota teille sitä, mitä te haluatte – kieliä, musiikkia, kuvataidetta, eri aihepiirejä käsitteleviä luentoja, käsitöitä monissa muodoissaan, tietotekniikkaa, liikuntaa, ravitsemustietoa ja -taitoa sekä yhteiskunnallisia aineita.

Uuden kaupunkistrategian keskiössä ovat lapset nuoret – totta kai – tulevaisuutemme. Lapsia ja nuoria ohjaa kulttuuriharrastusten pariin myös juuri valmistunut taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma, jonka toteuttamisessa kansalaisopisto on mukana.

Toimintaamme ohjaa myös lakiuudistus, jolla varmistetaan, että jokainen maahanmuuttaja oppii lukemaan ja kirjoittamaan suomea. Kielemme ei ole säkikieli vaan arkinen toistemme ymmärtämisen ja kunnioittamisen väline. Lukutaidon edistämiseksi olemme viritteleet paikallista yhteistyötä ja päässeet yhdeksi esimerkiksi Kansalaisopistojen liiton julkaisun lisäksi pohjoismaiseen aikuiskasvatuksen verkkojulkaisuun.

Kaukametsän opisto etää ajassa ja arjessa kansanne, opiskelijat. Opiston henkilökunnan kanssa toivotan Sinut lämpimästi tervetulleeksi kurssille!

Aune Kariluoto
rehtori

REHTORIN TERVEHDYS.....	2	RAVITSEMUS- JA TERVEYSKASVATUS.....	38
ILMOITTAUTUMINEN.....	4	LIIKUNTA.....	42
TERVETULOA KAUKAMETSÄN OPISTOON!.....	5	TANSSI.....	42
OPINTONEUVONTA.....	6	BAILA ÄL RITMO.....	43
OHJEITA OPIKELUJOILLE.....	6	JOOGA.....	44
METSÄSTÄJÄTUTKINTOON VALMENTAVA.....	6	PILATES.....	47
LUENTOSARJA JA METSÄSTÄJÄTUTKINTO.....	8	ERITYISRYHMÄT.....	55
LUENNOT JA LUENTOSARJAT.....	8	RAVITSEMUS.....	55
MATKAILUOPPAAN PERUSKURSSI.....	10	MUSIKKI.....	55
AVOIN YLIOPISTO.....	13	YHTEISKUNNALLISET AINEET.....	56
YLEISSIVISTÄVÄT AINEET.....	16	ILMAISUTAITO.....	56
SANATAITEEN OPETUS.....	16	KUVATAIDE.....	56
KIRJALLISUUS JA KIRJOITTAMINEN.....	17	KÄSIT YÖT.....	56
TIETOTEKNIikka.....	19	KUVATAITEET JA MUOTOILU.....	57
SYKSYN KURSSIT.....	19	KUVATAIDE.....	57
KEVÄÄN KURSSIT.....	20	KERAMIikka.....	59
KIELET.....	22	LASIT YÖT.....	60
YLEISET KIELTUTKINNOT.....	22	VALOKUVAUS.....	60
KIELTEN PIENRYHMÄOPEtus.....	22	KÄDEN TAIDOT.....	62
TAITOTASOKUVAUKSET.....	22	KÄSIT YÖN PIENRYHMÄOPEtus.....	62
ENGLANTI.....	23	PUKUTUMMINEN JA OMPELU.....	62
RUOTSI.....	26	KANKAANKUDONTA.....	64
SAKSA.....	27	ERIKOISKÄSIT YÖT.....	64
RANSKA.....	27	SYKSYN LYHYTKURSSIT.....	65
VENÄJÄ.....	28	KEVÄÄN LYHYTKURSSIT.....	67
ESPANJA.....	29	TEKNINEN TYÖ.....	69
ITALIA.....	31	ENTISÖINTI JA VERHOILU.....	70
SUOMI - FINNISH.....	32	PUUTYÖT.....	72
KARJALA.....	32	TAITEEN PERUSOPETUS LAPsILLE.....	74
KIINA.....	33	VISUAALISTEN TAITEIDEN KOULU.....	74
JAPANI.....	33	VARHAIsIÄN TAIDEKASVATUS.....	76
PERSIA.....	33		
MUSIKKI.....	34		
RYHMÄKURSSIT.....	34		
YKSILÖOPEtus.....	34		
LAULURYHMÄT.....	34		
YKSINLAULU.....	35		
PIANO.....	35		
KITARA JA BASSO.....	36		
VIULU.....	36		
MUU INSTRUMENTTIOPEtus.....	36		
YHTYEMUSIKKI.....	37		
MUSIKKI, VUOLIKKI.....	37		

Kuva: Kaukametsän opiston opinto-opas 2018-2019 virtuaalijulkaisuna, esimerkkisivu.

Isoverstaan koulutus- ja julkaisupalveluiden lisäksi heiltä otettiin käyttöön virtuaalinen oppimisympäristö Moodle. Moodlen kautta opiskelija pääsee tutustumaan kurssiaineistoon, opettajan jakamaan materiaaliin ja kurssiin liittyviin asioihin ajasta ja paikasta riippumatta oman verkkoyhteyden kautta. Moodle mahdollistaa opettajalle materiaalin jakamisen sähköisessä muodossa, linkkeinä ja tiedostoina. Tämä vähentää huomattavasti paperisen materiaalin jakamisen tarvetta sekä ohjaa opiskelijaa tiedon alkulähteille. Moodle mahdollistaa myös keskustelualustat sekä omien tiedostojen jakamisen muille opiskelijoille.

Moodlen käyttö on jäänyt pysyväksi käytännöksi ainakin yhdellä kurssilla keskustelu- ja tiedonjakoalustana Kaukametsän opistossa. Moodlen käyttöönottoa on helpottanut Isoverstaan paikallistuki, eli yhteistyö Kajaanin lukion opettajan kanssa; teknisiin kysymyksiin ja pohdintoihin on saanut tarvittaessa apua läheltä ja nopeasti.

Etusivu ▶ Omat kurssini ▶ Kuvataiteen tuntemus ▶ Yleinen ▶ Opiskelijoiden laaja-alaiset kokemukset

Etusivu

- Työpöytä
- Isoverstat
- Omat kurssini
 - Kuvataiteen tuntemus
 - Osallistujat
 - Osaamismerkit
 - Pätevyudet
 - Arvioinnit
 - Yleinen
 - Uutiset
 - Opiskelijoiden laaja-alaiset kokemukset
 - Kuvataiteen tuntemus 3.4.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 27.3.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 20.3.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 13.3.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 27.2.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 20.2.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 13.2.19
 - Kuvataiteen tuntemus 6.2.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 30.1.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 23.1.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 16.1.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 9.1.2019
 - Kuvataiteen tuntemus 28.11.2018
 - Kuvataiteen tuntemus 21.11.2018
 - Kuvataiteen tuntemus 14.11.2018
 - Kuvataiteen tuntemus

Opiskelijoiden laaja-alaiset kokemukset

Tänne voi laittaa kuvia, linkkejä, tekstiä ja muuta materiaalia näyttelykänneiltä, taidekokemuksista tai muuten kurssin sisältöön oleellisesti linkittyvää asiaa.

[Lisää uusi keskustelu](#)

Keskustelu	Aloittanut:	Vastaukset	Viimeisin viesti
Mietteitä			ma, 21 tammi 2019, 21:28
Ilmarinen kyntää kyisen pellon - värisymboliikkaa			2018, 16:27
Leenalta			2018, 11:42
Kalevalaa koulussa			2018, 16:40
Galleriatoimintaa Kajaanissa			ma, 10 syys 2018, 19:56
Helsingin hulinoita 2			2018, 11:21
Helsingin hulinoita 1			2018, 11:09
Leenalta			2018, 11:20
Aphrodite's Child			2018, 11:20
Moisseinen			2017, 15:49
Terveiset Ranskana Rivieralta 5			

Kuva: Kuvakaappaus Moodlen keskustelualustalta Kaukametsän opiston kurssilta.

Hankkeen aikana Isoverstaan palveluita tehtiin tutuksi opettajille useamman eri koulutuksen yhteydessä. Koulutusten tarkoituksena oli, että opettajat itse kokeilevat miltä sähköisten ympäristöjen käyttö tuntuu, ja miten erilaisia ohjelmia tai ympäristöjä voisi omalla kurssilla hyödyntää monipuolisesti. Koulutustilaisuuksissa tarjottiin mahdollisuuksia kokeiluun omien laitteiden ja omille laitteille ladattavien ohjelmien kautta. Koulutuksissa ei tarjottu koulutusta vain muutamilta koneilta löytyvien ja maksullisten ohjelmien käyttöön. Koulutuksissa eri oppilaitosten ja eri oppiaineiden opettajia haluttiin tuoda yhteen, jolloin oli mahdollisuus kertoa omista kokeiluista, onnistumisista ja pohdinnoista, jotka liittyvät sähköisten oppimisympäristöjen käyttöön. Isoverstaan kouluttajien läsnäolo oli tärkeää, sillä kaikkia sähköisten palveluiden uudistuksia tai parannuksia ei aina huomaa itse, ja ammattilainen osaa auttaa helpomman toteutustavan löytämisessä.

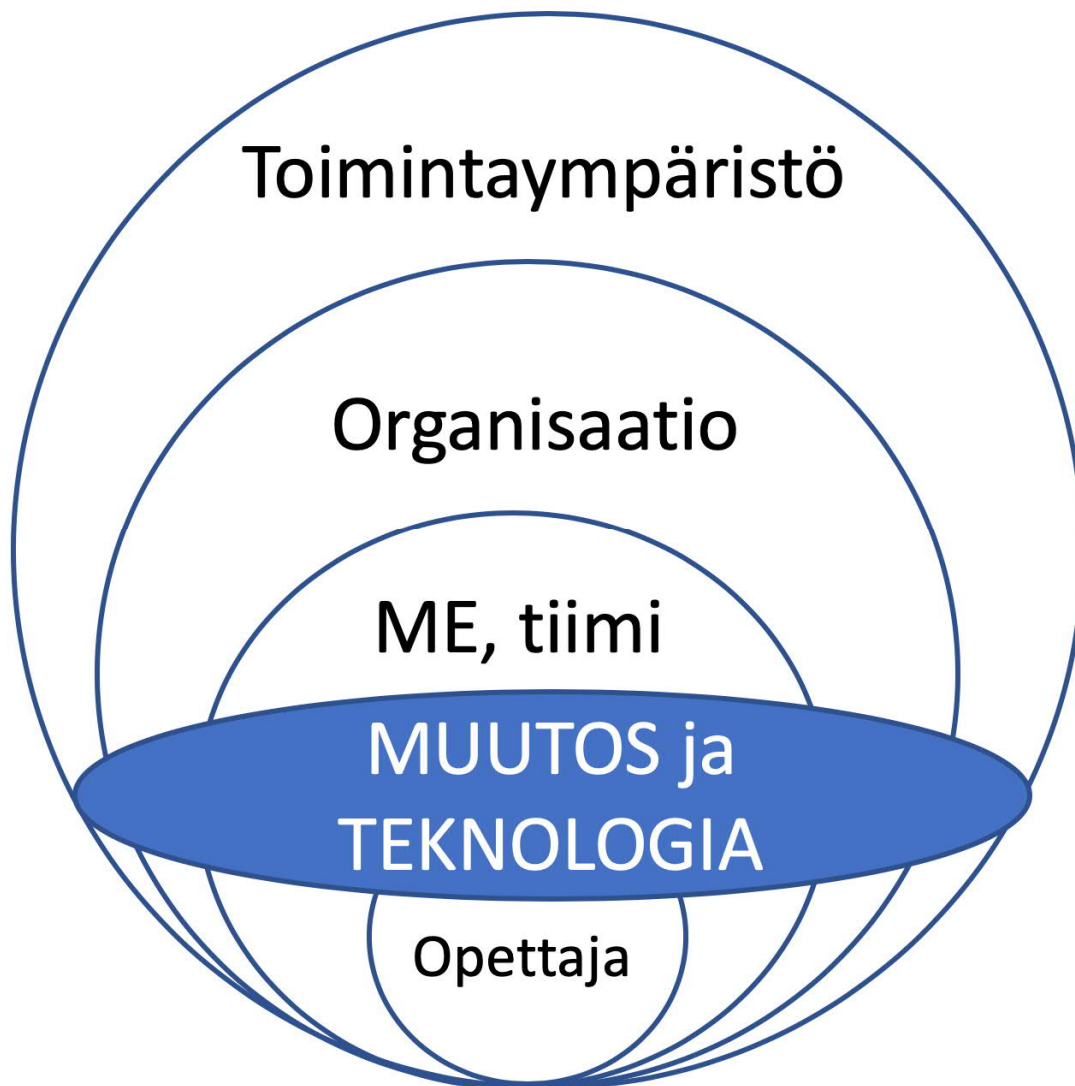

Kuva: Koulutuspäivä Isoverstaan palveluista 7.9.2018.

Koulutukset ja tapahtumat

Hankkeen alussa toteutetun DVS-kyselyn perusteella todettiin opettajien ja henkilöstön koulutuksen olevan hankkeen tavoitteiden saavuttamisen kannalta olevan välttämättömiä – alkuperäinen ajatus enemmän yhteisöllisestä työskentelystä ja jakamisesta vaihtui osittain opettajien opetukselliseksi työskentelyksi ja erilaisten menetelmien kokeilukerroiksi. Tarkempi listaus järjestetyistä koulutuksista ja tapahtumista on tämän raportin tuloksia esittelevässä kohdassa.

Koulutusten toteuttamisessa ja valinnassa ratkaisevina tekijöinä olivat hankkeen tavoitteita tukevat ja erityisesti muutokseen ja teknologiseen kehitykseen kytkeytyvät koulutukset. Opettajien tietoisuutta muuttuvasta opetuskentästä ja opetuksen muodoista pyrittiin osoittamaan, konkretisoimaan ja keskusteluttamaan monin eri tavoin. Ajatuksena oli tarjota näkemystä siihen, että muutos koskettaa kaikkia opettajia, ei vain jotakin yksittäistä opettajaa. Tilaisuuksia omien pelkojen, ennakkoluulojen ja epäilysten purkamiselle tarjottiin eri muodoissa, tarjottiin faktapohjaista tietoa ja konkreettisia toimintavälineitä uudenlaisiin oppimisympäristöihin. Tilaisuuksilla haluttiin luoda uudenlaista ajattelutapaa ja innovointia.

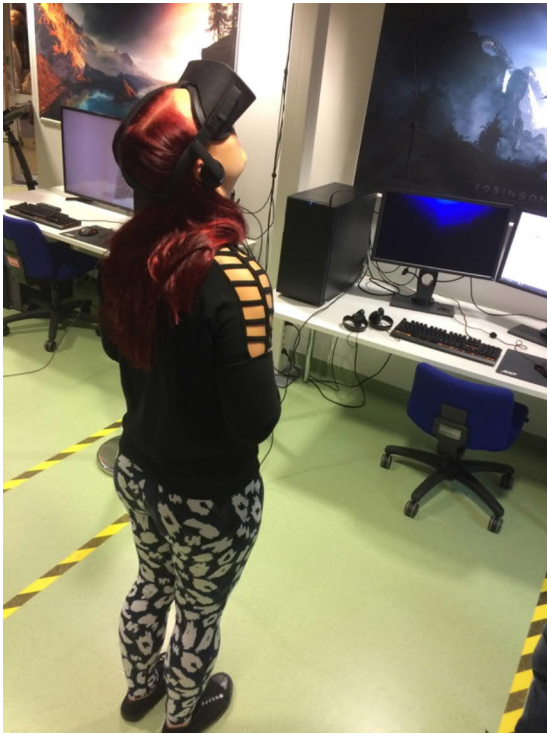

Kuva: Hankkeen koulutusten valinnan viitekehys, sisäiset ja ulkoiset muutokset sekä teknologinen muutos

Seuraavien alaotsikoiden alle on kerätty poimintoja muutamista keskeisistä koulutuksista ja tapahtumista, joita toteutettiin hankerahoituksella.

Lukuvuoden avajaispäivä 7.9.2018

Lukuvuoden avajaispäivä järjestettiin yhdessä Isoverstaan ja Kajaanin Ammattikorkeakoulun kanssa. Avajaispäivässä oli osallistujia Kaukametsän opistosta, Sotkamon kansalaisopistosta, Kajaanin lukiosta ja Sotkamon lukiosta. Avajaispäivän ohjelmaan kuului vierailu Kajaanin Ammattikorkeakoulun virtuaalilaboratoriossa, jossa tutustuttiin erilaisiin virtuaalisiin ympäristöihin (AR eli augmented reality ja VR eli virtual reality) sekä niiden uusimpiin sovelluksiin.

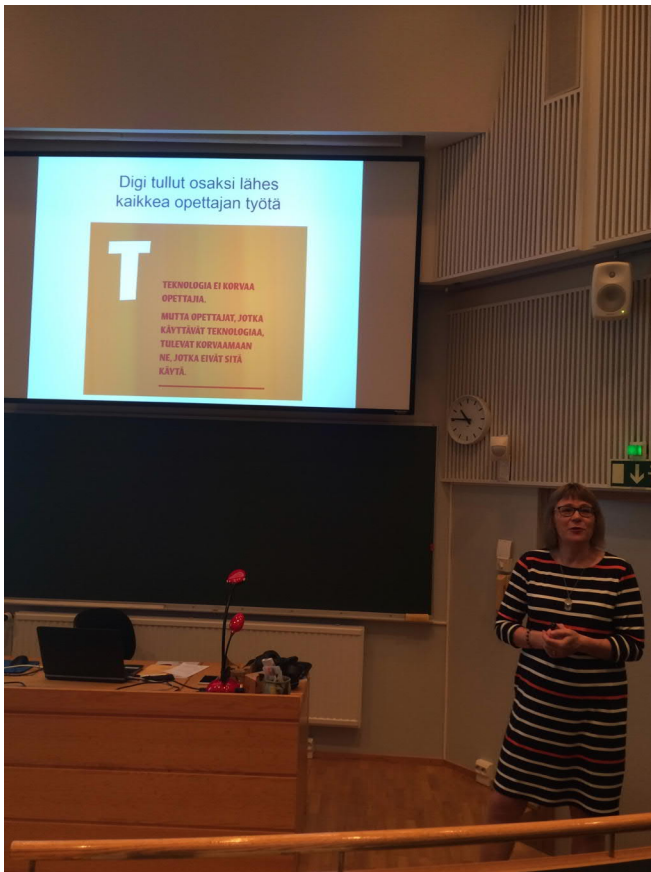
Kuva:

Kaukametsän opiston opettaja tutkimassa virtuaalimaailmojen mahdollisuuksia lukuvuoden aloitusseminaarin yhteydessä 6.9.2018 Kajaanin Ammattikorkeakoulun virtuaalilaboratoriossa.

Mitä näkyy opettajan ja opettajuuden tulevaisuudessa?

Avajaispäivä jatkui Matleena Laakson oppilaitosten henkilöstölle pitämällä luennolla ja työpajalla, joissa hän esitteli teknologisten sovellusten vaikutusta opettamiseen ja opetusympäristöihin. Luento-osuudessa pohdittiin elämyksellisyyden ja tarinallisuuden elementtejä opetuksessa, opettajan työn muutosta teknologian lisääntymisen myötä ja sähköisten materiaalien ja ympäristöjen käyttämistä opetuksessa. Puheenvuoro laajeni käsittelemään aihetta laajemman näkökulman kautta myös; ihminen meillä jo on, ei teknologian avulla tarvitse luoda ihmisen kopiota, vaan täydentää ihmisen osaamista. Yksi keskeinen kysymys digitalisaation kehityksessä onkin, mitä meidän ihmisten tulee osata? Mihin opettajien tulee uusia sukupolvia valmentaa? Mikä on ja pysyy ihmisen vahvuutena ja roolina, kun mm. tekoäly ja robotiikka yleistyvät. Usein viitataan oppimaan oppimisen taitoihin, vuorovaikutukseen, yrittäjämäiseen asenteeseen sekä kykyyn työskennellä yhdessä tekoälyn kanssa. Digitalisaatiota emme pääse karkuun eikä askelta taaksepäin voi ottaa, mutta siihen voimme vaikuttaa, miten sitä käytetään ja millaisiin tarkoituksiin sitä kehitetään.

Puheenvuoronsa lopuksi kouluttaja järjesti matalan kynnyksen työpajan osallistujille; työpajassa puhelimille ladattiin ilmainen sovellus (Google Expeditions, Google Cardboard tai Googlen VR-palvelut), ja käytettiin halvimpia mahdollisia ratkaisuja tutustua maailman seitsemään ihmeeseen.

Kuva:

Matleena Laakso luennoimassa Kaukametsän opiston auditoriossa 7.9.2018.

Esitysdialla nähtävissä tärkeä lause:

"Teknologia ei korvaa opettajaa. Mutta opettajat, jotka käyttävät teknologiaa, tulevat korvaamaan ne, jotka eivät sitä käytä."

Raimo Reinikaisen koulutukset syksyn 2018 aikana

Kevään 2018 kyselytulosten ja tulevan lukuvuoden suunnittelun yhteydessä opistossa pohdittiin pedagogisten taitojen merkitystä opetuksessa. Kaukametsän opiston opettajien koulutustaustojen tarkastelu osoitti, että opiston opettajista vain vajaalla 1/3 osalla oli suoritettuna opettajan pedagogiset opinnot, vastaavaa vertailua ei tehty Sotkamon kansalaisopistossa tämän hankkeen yhteydessä. Lukiokoulutuksessa opettajien kelpoisuusehdot määrittelevät pedagogiset opinnot pakollisiksi, joten lukiolla tämä asiakokonaisuus ei ollut esillä. Pedagogisten opintojen kautta opettaja voi oppia rikastamaan opetuksessaan käyttämiään opetusmenetelmiä ja arvioimaan erilaisten opetusmenetelmien soveltuvuutta vaihtelevissa opetustilanteissa.

Varsinaista pedagogista koulutusta hankkeessa ei järjestetty, vaan Kaukametsän opiston opettajille järjestettiin heille räätälöityjä koulutustilaisuuksia aikuiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön parissa pitkään työskennelleen kouluttajan, Raimo Reinikaisen kanssa. Kouluttajan laatima kysely toteutettiin kaikille opiston opettajille Webropol-verkkokyselynä, ja siinä opettajat pohtivat mm. seuraavia kysymyksiä:

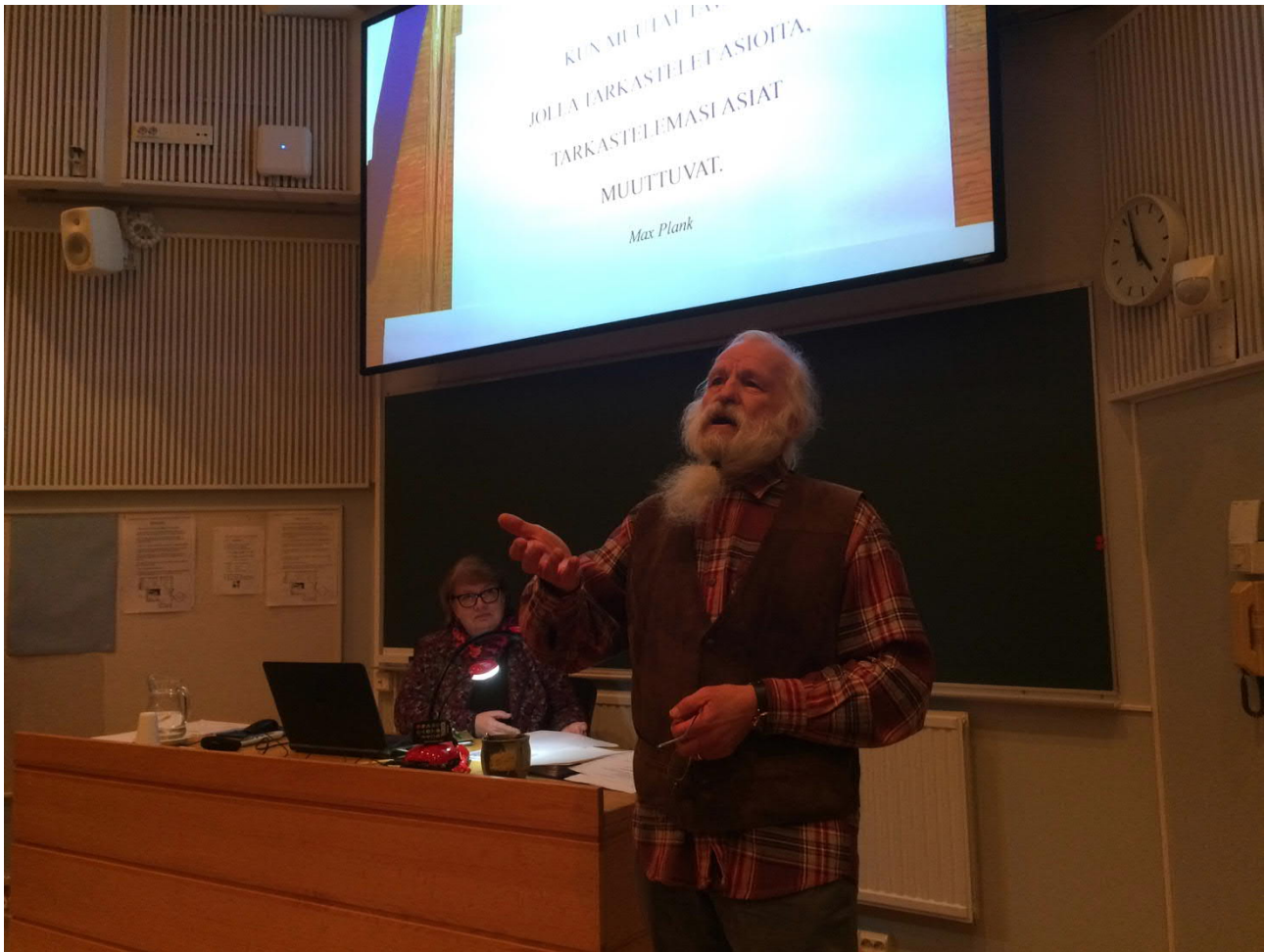
- Mitä tavoittelen opetuksessani?
- Mikä on periaatteeni, johon nojaudun opetustyössäni?
- Mitä on hyvä oppiminen?
- Millaisia ovat opiskelijoiden osaamisvaatimukset?
- Mikä on roolini opettajana?
- Miten saan opetustyöstäni onnistumisen kokemuksia?
- Millaista tukea, neuvontaa, ohjausta ja koulutusta katsot tarvitsevasi opetustyösi sujumiseksi ja kehittämiseksi?

Näiden kysymysten lisäksi opettajat vastasivat omaa opetustyyliään koskeviin väittämiin ja kysymyksiin. Kyselyyn pystyi vastaamaan anonyymisti ja kyselyssä kysyttiin ainoastaan opettajan aineryhmää, johon hän kuuluu tai opettaa eniten. Opettajien antamat vastaukset ryhmiteltiin aineryhmittäin ja ne käsiteltiin aineryhmäkokouksissa, jossa mukana oli myös kouluttaja kertomassa tekemiään huomioita. Aineryhmäkohtainen jaottelu haluttiin siksi, että eri aineryhmissä on erilaisia ratkaisuja ja yhteistyön vaiheita, jotka haluttiin huomioida mahdollisimman hyvän työn tukemisen saavuttamiseksi.

Kyselyn vastausten perusteella kouluttaja poimi eniten huomioita saaneet osa-alueet kyselystä ja käsitteli niitä jokaisen opiston aineryhmän kanssa. Tapaamisissa pyrittiin antamaan opettajille mahdollisuuksia ja tarkastelukohtia oman opetustyyliinsä ja aineryhmien asioiden kehittämiseen. Opettajat pohtivat yhdessä hyvän opetustyön vastauksia ja tekivät myös joissakin aineryhmissä oman toimintatyyliinsä tunnistamiseksi testejä.

Kouluttajan tekemien kyselyiden yhteenvedona voidaan todeta, että opiston opettajat nostivat vastauksissaan seuraavat asiat:

- Opettajan päätehtävä on opettaa ajattelemaan, hallitsemaan käytäntöä teorian avulla.
- Opettajan pääasiallinen keino on vuorovaikutus, yhteinen ongelmanratkaisu.
- Opettaja työskentelee valmiiden suorituskaavojen, proseduurien, varassa.
- Opetuksessa toteutuu kokonaisuutta koskeva yhteistyö.

Kuva: Raimo Reinikainen esittelemässä syksyn aineryhmätapaamisten ja kyselyjen yhteenvetoa auditoriossa opettajainkokouksessa 17.12.2018.

Kainutlaatuinen ope -koulutuspäivä 6.10.2018

Kainutlaatuinen ope -tapahtuma on kainuulaisten opettajien koulutus- ja kohtaamistapahtuma, jota on järjestetty jo muutaman vuoden ajan. Koulutuspäivä ja sen sisällöt suunniteltiin Kainuun osaajat -verkostossa, johon Kaukametsän opisto kuuluu. Verkostoon kuuluu edustus jokaisesta Kainuun kunnasta eri oppilaitostasoilta. Yhteistyökumppaneina tapahtumalla olivat Aikopa, Kainuun osaajat -verkosto, Lehtikankaan monitoimitalo, Kainuun liikunta, Kaukametsän opisto ja AV Kolmio.

Hankerahoitusta käytettiin luennoitsijoiden hankkimiseksi koulutustapahtumaan. Vuoden 2018 teemoina olivat hyvinvoiva koulu yhteisö ja tulevaisuuden työ. Tapahtumaan osallistui yhteensä 31 opettajaa hankkeen kustantamana. Suurin osa osallistujista oli kansalaisopistojen tuntiopettajia.

Kainutlaatuinen ope 2018

Aikataulu

06.10.2018 44 esitystä

	Sola	Sali	Erilliskatso	AK 1/1	AK 1/2	AK 1/3	AK 2/1	AK 2/2	AK 2/3
09:00- 09:15		☆	☆			☆		☆	
09:15- 10:00	Aamukahvit	Saako kaikilla olla kivaa?			Elektronisen urheilun aikakausi - Pelien haasteet ja mahdollisuudet	Action Track - tiimisuunnistus: liikunta mielen hyvinvoinnin tukena	Valmentavalla työotteella kohti psykologista pääomaa ja elinikäisen oppimisen asennetta	Vetovoimalasta työkaluja nuoren toimintakyvyn tunnistamiseen	
10:00- 10:15	30 minuuttia			Ekososiaalinen sivistys tulevaisuuden toivon rakentajana		30 minuuttia		1 tunti 45 minuuttia	Vuorovaikutus sosiaalisessa mediassa
10:15- 10:30									
10:30- 10:45		☆		1 tunti 30 minuuttia	1 tunti 30 minuuttia		15 minuuttia		15 minuuttia
10:45- 11:00	Lounas	15 minuuttia							
11:00- 11:15		☆	☆						
11:15- 11:45		Arvot, sivistys ja tulevaisuus	Kun kuu katosi						
11:45- 12:00									
12:00- 12:15									
12:15- 12:30		1 tunti 15 minuuttia	1 tunti 30 minuuttia	Kuinka ohjata oppimista ja osallisuutta samalla kertaa?	Yläkoulun hierarkiat ja nuorten koulu yhteisöasema liikuvamman koulupäivän taustalla	1 tunti 30 minuuttia	1 tunti 45 minuuttia	Oppivaa yhteisöä rakentamassa	1 tunti 45 minuuttia
12:30- 12:45	1 tunti								
12:45- 13:15									
13:15- 13:30				30 minuuttia	30 minuuttia			30 minuuttia	
13:30- 13:45		☆	☆						
13:45- 15:00	Aineryhmäkeskustelut	Hyvä elämä ja arki 2010-luvun nuorilla: mikä motivoi ja miksi?	Kun kuu katosi	STEAMOK - monialainen oppimiskokonaisuus	Alkumatka työmaailmassa - mitkä taidot ovat työnantajien mielestä kullannarvoiset, kun nuori lähtee ekaa kertaa töihin	Ideoita ja vinkejä perusopetuksen liikunnallistamiseen ja istumisen vähentämiseen	Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa - kansalaisopiston merkitys kuntalaisille	Teemasta toimeen! - Lukion teemaopintokursseja kehittämässä	Kieli- ja kulttuuritietoinen ajattelutapa opetuksessa

Kuva: Kainutlaatuinen ope -tapahtuman ohjelma (osa 1)

Create your own program path!

Kirjautu sisään ja luo oma ohjelmapolku valitsemalla esityksiä painamalla tähtisymbolia ☆.

 Voit myös jakaa ohjelmapolkuasi muille.

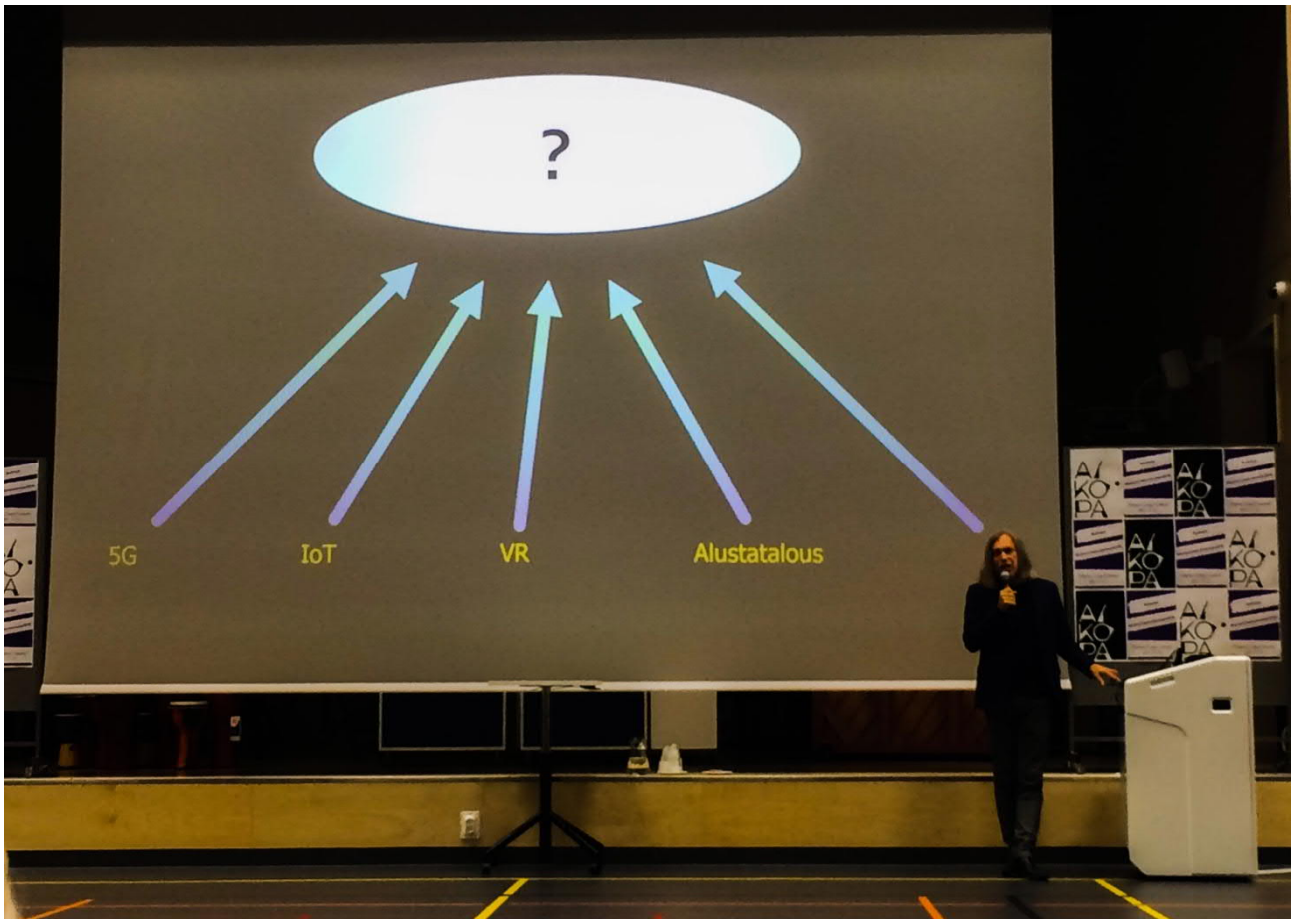
Huom. ohjelmapolun tekeminen ei edellytä osallistumista valitsemiisi esityksiin, eikä myöskään varaa paikkaa ohjelmapolussasi oleviin esityksiin.

Kuva: Opettajia kannustettiin erilaisten digitaalisten menetelmien käyttöön, mm. esittelemään digisovelluksen avulla toisille opettajille mistä koulutuksesta heidät päivän aikana löytää

H 2/1	YK 2/1	YK 2/2	YK 2/3	YK 2/4	AK 3/1	AK 3/2	AK 3/3
-	Mitä tahansa voi saavuttaa kunhan vain yrittää ☆	-	Storyline-menetelmä vieraan kielen opetuksessa ja vieraan kielen varhentaminen osana monialaista oppimiskokonaisuutta ☆	Vieraan kielen oppiminen eheyttäen (erityisesti alkuopetuksessa) ☆	Lasten- ja nuorten kulttuuri Kainuussa - leikkivä tulevaisuuspaaja ☆	Opettajan oikeudet ja velvollisuudet ☆	-
-	1 tunti 45 minuuttia	Kehittäjän uudet työkalut: empatia, yhdessä tekeminen ja kokeilut ☆			1 tunti 45 minuuttia	15 minuuttia	Vuosityöaikakokeilu perusopetuksessa ☆
-							15 minuuttia
-						Opettajan oikeudet ja velvollisuudet ☆	Vuosityöaikakokeilu perusopetuksessa ☆
☆ Soveltavat menetelmät oppimisen tukena		Tekoäly tutuksi ☆	1 tunti 30 minuuttia	1 tunti 30 minuuttia		2 tuntia	
1 tunti 15 minuuttia	Mitä se nuoriso kaipovaa? Sukellus kajaanilaisten nuorten sielunmaisemaan! ☆	1 tunti 30 minuuttia			Lasten- ja nuorten kulttuuri Kainuussa - leikkivä tulevaisuuspaaja ☆		
			Storyline-menetelmä vieraan kielen opetuksessa ja vieraan kielen varhentaminen osana monialaista oppimiskokonaisuutta ☆	Vieraan kielen oppiminen eheyttäen (erityisesti alkuopetuksessa) ☆			
☆ Soveltavat menetelmät oppimisen tukena		Yrittäjyyskasvatusta lukioihin ☆				Tulevaisuuden työ Kainuussa ☆	

Kuva: Kainutlaatuinen ope -tapahtuman ohjelma (osa 2)

Tapahtumassa opettajat saivat valita itselleen kiinnostavimman tilaisuuden, työpajan tai luennon, jota he kävivät kuuntelemaan. Tapahtumaan osallistui noin 600 kainuulaista opettajaa, joista suurin osa on perusopetuksessa työskenteleviä opettajia, mutta mukana on myös toisen asteen opettajia vapaan sivistystyön lisäksi. Tapahtuma toimii erinomaisena verkostoitumis- ja yhteissuunnittelualustana, ja tietoisuus muiden koulutusasteiden kuulumisista on tärkeää esimerkiksi opintojen hyväksilukemisen ja osaamisperustaisuuden näkökulmasta.

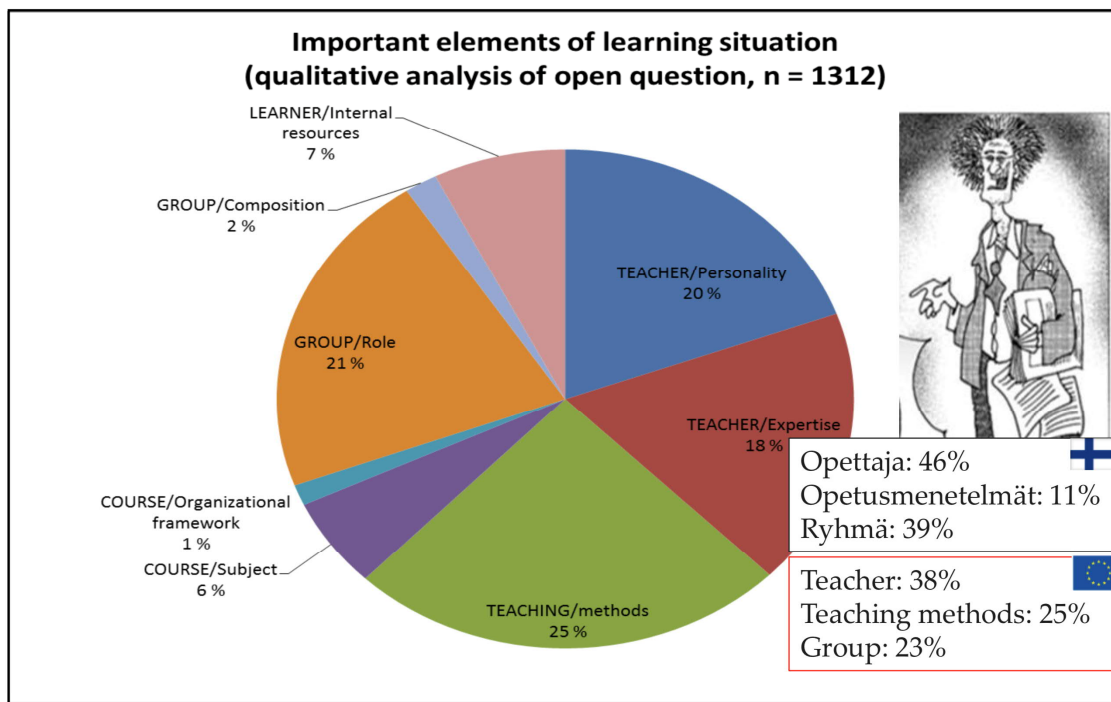

Kuva: Arto Salonen luennoi tulevaisuudesta 6.10.2018 Lehtikankaan monitoimitalolla Kainutlaatuinen ope 2018 -tapahtumassa

Päivän aikana kuultiin useita luentoja, jotka linkittyivät toimintaympäristön muutokseen. Arto Salonen luennoi ekososiaalisesta sivistyksestä, joka rakentuu ihmisen kytköksistä ympäristöihinsä: ihmisiin ja luontoon. "Elämä kiteytyy läsnäoloon nyt käsillä olevassa hetkessä. Kokemus kuulumisesta itseä suurempaan elämän kokonaisuuteen tässä ja nyt avaa merkitysnäköalan. Se miten elän ja olen maailmassa, ei ole yhdentekevää minulle eikä muille." Salonen korosti, että kytköksillä on elämän laatua voimistava vaikutus. Jokapäiväisillä valinnoilla on merkitystä. Kun ihminen sitoutuu hyvään, hän ryhtyy ratkaisijaksi. Peilistä katsoo sopivasti ylpeä ihminen. Tämä toimii myös hyvän opettajan toimintatavoissa.

Itä-Suomen yliopiston professori Jyri Manninen oli mukana tapahtuman luennoitsijana ja hänen aiheensa oli "Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston merkitys kuntalaisille". Manninen esitteli kansalaisopisto-opiskeluun liittyviä tutkimustuloksiaan ja yhtenä tutkimustuloksena on opettajan vaikutus kurssiin. Suomessa opettajalla on hyvin suuri merkitys kurssin sisältöjen oppimisen kannalta, sillä peräti 46% vastaajista on asettanut opettajan tärkeimmäksi elementiksi. Eurooppalaisiin tuloksiin verrattuna on se on Suomessa suurempi kuin eurooppalaisissa vastauksissa.

Tämä tuo esiin kysymyksiä opettajan roolista kurssien toteuttajana: opettajan täytyy hallita suurempia kokonaisuuksia, jotka linkittyvät laajemmin osaamiseen ja osaamisperustaisuuteen.

[jyri.manninen@uef.fi](mailto: jyri.manninen@uef.fi), 050-3815359
<http://www.uef.fi/en/web/line>
www.vapausjavastuu.fi

17

Kainutlaatuinen ope

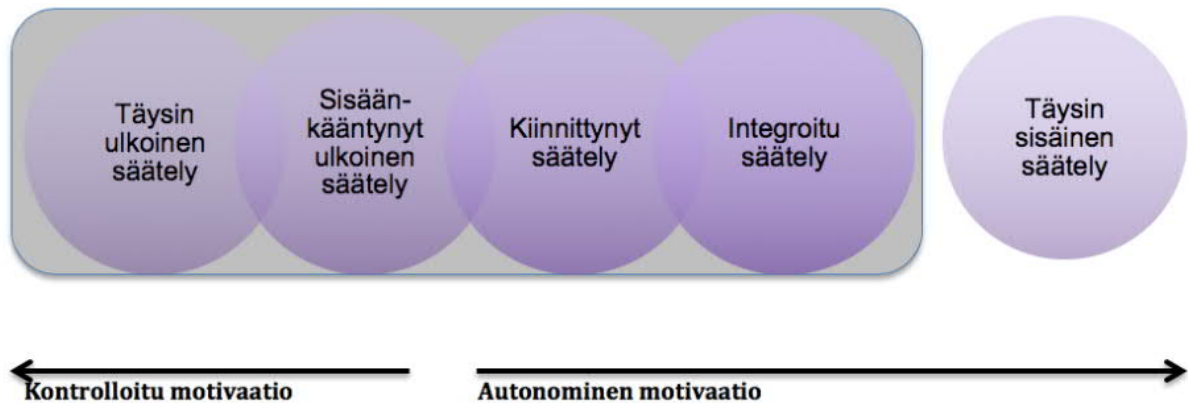
Kajaani 6.10.2018

Kuva: Professori Jyri Mannisen tutkimustuloksia liittyen kansalaisopiston opettajien merkitykseen kurssien keskeisinä vaikutustekijöinä.

Valovoimaa-tapahtuma

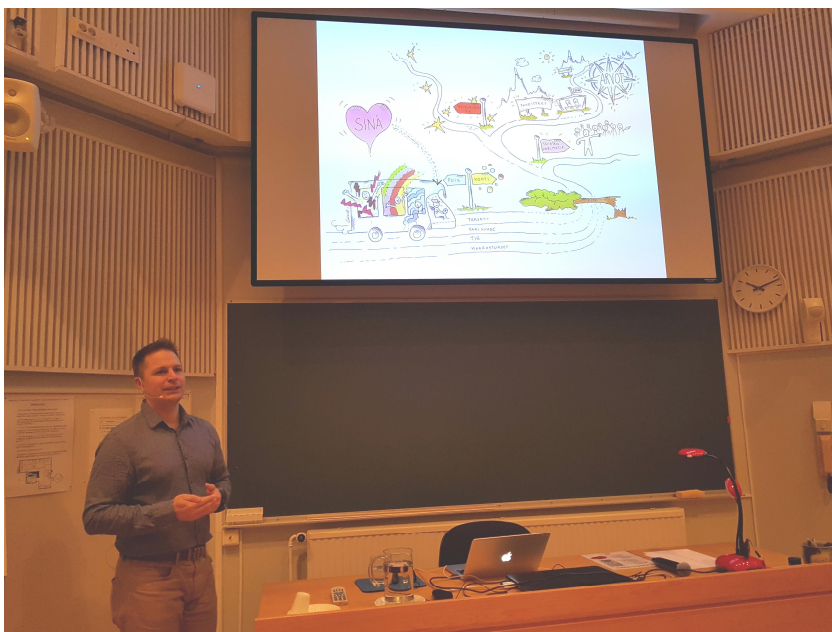
Marraskuun alussa 2.11.2018 järjestettiin Kaukametsän opistolla Valovoimaa-tapahtuma. Tarkoituksena oli löytää syksyn pimeimpien hetkien keskelle kaikkea valovoimaista ja hyvää, jota opistossa ja opiskelussa on tarjolla. Hankkeen rahoituksella järjestettiin luento motivaatiosta ja luennoitsijana toimi tietokirjailija Lasse Seppänen. Luennon keskeiset aihepiirit liittyivät motivaatioon yleensä sekä opettajien ja opiskelijoiden motivaatiokysymyksiin. Tilaisuuteen kutsuttiin opiston opiskelijoita, opettajia ja hankkeen yhteistyökumppaneita sekä opiston sidosryhmien edustajia.

Luennolla todettiin yhdessä kaikkien osallistujien kanssa, että hyvin laaditut tavoitteet johtavat varmemmin onnistumisiin. Jos ylipäättään haluamme saada jotain aikaiseksi, siihen tarvitaan motivaatiota. Lasse Seppänen johdatteli ajatusta siitä, että hänen mielestään motivaatio ei tule, vaan motivaatio tehdään – motivaation eri ääripäiden välille mahtuu monta laadullisesti erilaista motivaation vaihetta. Uusien asioiden opiskelussa aluksi ulkoinen motivaatio ja säätely voi muuttua sisäiseksi motivaatioksi ja omiksi päämääriksi, kun yksilö huomaa asian hyödyllisyyden itselleen ja alkaa uskoa niihin.

Kuva: Motivaation erilaisia vaiheita. Pakosta mahdollisuuteen; ulkoisen motivaation sisäistyminen.

Jos omiin päämääriinsä uskoo, niihin suhtautuu myönteisesti ja tavoitehakuaisesti. Motivaatiota käsiteltiin myös motivaatiota yhteisöjen näkökulmasta; mikä merkitys toisen ihmisen kannustamisella on yhteisölle?

Kuva: Lasse Seppänen luennoimassa motivaation tasoista 2.11.2018 Valovoimaa-tapahtumassa.

Tilaisuudessa nostettiin esiin myös kansalaisopiston valovoimaisia opiskelijoita ja taitavia yhdessätoimijoita, jotka omalla vuorovaikutuksellaan ovat kannustaneet toisia toimimaan ja onnistumaan. Huomionosoituksen saaneet opiskelijat kertoivat omien opiskeluidensa ja oppimisprosessiensa kautta, että kun omiin päämääriinsä uskoo, niihin suhtautuu myönteisesti ja tavoitehakisesti. Kun ryhtyy tekemään jotakin itselleen merkityksellistä, siihen uppoutuu ja siitä nauttii, alkaa innostua ja tunne vie mennessään. Opiston kursseilla saadut palkitsevat elämykset antavat energiaa sekä auttavat vaikeina hetkinä. Paikallislehti teki tapahtumasta ja palkituista opiskelijoista lehtijutun. (Liite 3)

Muut kustannuksia aiheuttaneet tapahtumat ja koulutukset hankkeeseen liittyen

Hankerahoitusta käytettiin myös muihin kuin koko henkilöstölle suunnattuihin koulutuksiin. Kielten aineryhmän suunnittelijaopettaja osallistui Jyväskylän ammatillisen opettajakorkeakoulun opetusjaksolle ”Osaamisperustaisuus ja taitotasot kielten opetuksessa, 4 op”. Koulutuksen sisältöinä olivat arviointi ja portfolio, Eurooppalainen kielitaidon viitekehys ja osaamisperustaisuus kielten opetuksessa. Koulutuksessa oli kaksi lähiopetuspäivää Jyväskylässä sekä kaksi webinaaria. Hankkeelta kustannettiin opettajan matkakustannukset, koulutus oli Opetushallituksen rahoittama opetustoimen henkilöstökoulutus, joka oli opetuskustannuksiltaan maksuton.

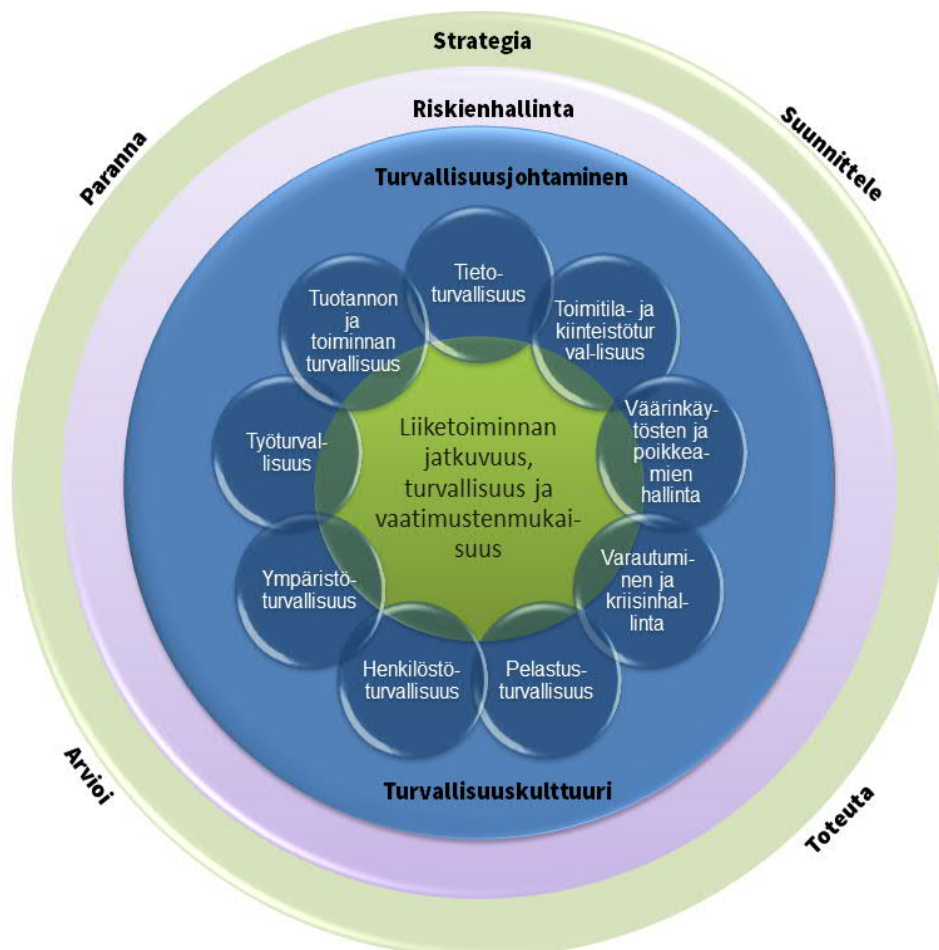
Kaukametsän opiston tietotekniikasta vastaava päätoiminen opettaja osallistui Rovaniemellä järjestettyyn ”TVT:n käyttö aikuispedagogiikassa 4 op” opetusjaksolle. Koulutus oli Opetushallituksen kustantama maksuton koulutus ja hankkeelta kustannettiin opettajan matkakustannukset. Koulutuksessa yhdisteltiin erilaisia pedagogisia digitaalisia materiaaleja ja tuotettiin uusia oppimisympäristöitä sekä tutustuttiin etäopetusvälineisiin aikuispedagogiikassa. Hankkeeseen osallistuva opettaja perusti ja aloitti kokoamaan hyvien pedagogisten käytänteiden portfolioa oman oppilaitoksen henkilöstön TVT-pedagogiikan tueksi. Opettajan ilmoituksen mukaan hankerahoituksella toteutetun koulutuksen portfolio ei ole julkinen.

Oppimisympäristöjen muutokset vaikuttavat vahvasti opiskelijoihin. Hankkeessa toteutettiin yksi opiskelijoille suunnattu opintomatka Helsinkiin, minkä aikana opiskelijat tutustuivat erilaisten oppimisympäristöjen viime aikaisiin muutoksiin. Opintomatkan aikana tutustuttiin mm. Kiasmaan, Helsingin Taidehalliin, Amos Rexiin, Helsingin yliopistoon, Kansalliskirjastoon ja Ateneumiin. Kaikkia vierailukohteita yhdisti jonkinlainen muutos tai murros, joka heijastui ympäristössään eri tavoin. Esimerkiksi Amos Rexissä oli Suomen ensimmäinen täysin digitaalinen taidenäyttely, jossa opiskelijat pääsivät kokeilemaan digitaalisen taiteen tekemistä. Opintomatkan matkaraportti löytyy Kajaanin kaupungin kulttuuriblogista osoitteesta <http://kulttuurikajaani.blogspot.com/2018/>

Kaukametsän opiston rehtori osallistui hankerahoituksella "Uudet tuulet kansalaisopiston rehtorin työssä" -koulutukseen, jonka järjesti Haaga-Helian Ammattikorkeakoulu yhteistyössä Kansalaisopistojen liiton kanssa. Koulutusesittely löytyy osoitteesta <http://www.uudettuulet.net/>. Koulutuksen neljä moduulia olivat seuraavat:

- orientaatio, tavoitteet, kehityssuunnitelmat ja kehittyvä rehtorin työ
- henkilöstön hyvinvoinnin ja turvallisuuden johtaminen kansalaisopiston arjessa
- kansalaisopiston johtaminen ja aseointi suhteessa sivistyskuntaan sekä
- pedagoginen johtaminen kansalaisopistossa.

Koulutuksen tuotoksena syntyi oman johtajuuden kehityssuunnitelman lisäksi muitakin opiston arjessa tarpeellisia dokumentteja, kuten oman opiston riskianalyysi turvallisuusjohtamisen näkökulmasta sekä oman opiston palveluiden analyysi ja kehityssuunnitelma. Opistolla on vuosittain päivitettävä pelastussuunnitelma, mutta turvallisuussuunnitelma kattaa kaikki turvallisuuden osa-alueet (mm. talouden turvallisuus), ja sen tavoite on ennaltaehkäistä pelastamisen tarvetta.

Kuva: Kaukametsän opiston turvallisuussuunnitelman yhtenä lähtökohtana on Elinkeinoelämän keskusliiton turvallisuusmalli. Lähde: <https://ek.fi/mita-teemme/tyoelama/yritysturvallisuus/>

Kaukametsän opiston apulaisrehtori osallistui Kansalaisopistojen liiton CAF-laaturjärjestelmän koulutuspäivään 9.11.2018. Koulutuspäivä oli työpajatyypinen ja siinä pohdittiin laatutyöhön ja itsearviointiin liittyviä kysymyksiä sekä käytiin läpi kansalaisopistojen CAF-arviointimalli. Arviointimallin toimintatapojen ja tulosten arviointia työstettiin pareittain ja työskentelyn tulokset purettiin ja keskusteltiin yhdessä, joka oli olennainen osa päivän ohjelmaa. Laatupajan osallistujille jaettiin painettu, uunituore versio kansalaisopistojen CAF-käsikirjasta. Koulutus tuki opiston yhteistyöverkoston tekemää laatutyötä. Koulutus oli maksuton, hankerahoituksella kustannettiin matkakustannukset.

Hankkeen tulokset

Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeelle asetettuja tavoitteita lähdettiin konkretisoimaan ohjausryhmässä sovittujen koulutusten kautta. Hankkeeseen linkittyi myös muita tapahtumia, jotka tukivat hankkeen tavoitteiden toteutumista. Kaikki hankkeeseen linkittyvät tapahtumat on esitelty tämän kappaleen lopussa olevassa taulukossa. Seuraavassa on esitelty hankkeen eri osa-alueisiin liittyvät tavoitteet ja niiden toteutuminen hankkeessa.

- 1) Opettajien muutosvalmiutta vahvistetaan Osaava Kainuu -hankkeessa maakunnallisesti keskustellun pohjalta (Osaava Kainuun sivusto <https://osaavakainuu.wordpress.com/>)

”Kainutlaatuinen oppimisen suunta 2025” -asiakirjalla ohjattiin Kainuulaisia oppilaitoksia kehittämään tulevaisuuden koulua, ja asiakirja oli Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen keskeisiä lähtökohtia. Tästä vaihetta kuvaa seuraavan kaavion vihreällä merkitty osio.

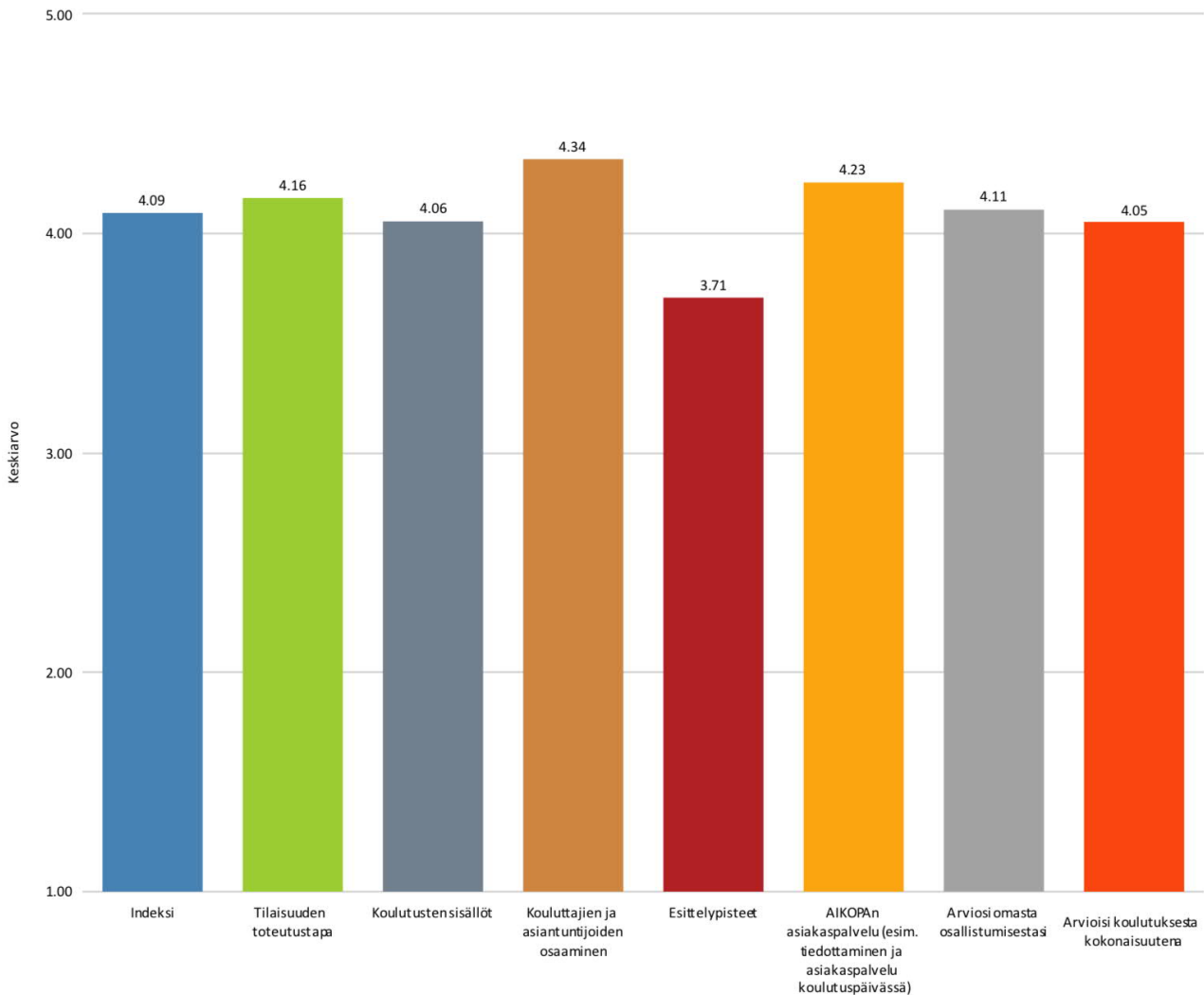

Kuva: Muutosjohtamisen vaiheita.

Muutostarve oppilaitosympäristöissä oli siis määritelty ja siitä viestiminen johti oppilaitoksissa muutoksen käsittelyyn ja toimenpiteisiin. Osaamisella laatua yhteistyöhön -hanke toteutti yllä olevassa kuvassa olevaa sinisellä merkittyä osaa muutosprosessissa.

Henkilöstöä kannustettiin ja kutsuttiin mukaan muutoksen mietintään erilaisissa verkostoihin pohjautuvissa koulutustilaisuuksissa, mm. Työn murros -seminaari 3.9.2018, lukuvuoden aloitusseminaari 7.9.2018 ja Kainutlaatuinen ope -tapahtuma 6.10.2018. Näistä laajamittaisin oli Kainutlaatuinen ope -tapahtuma keräten kaiken kaikkiaan noin 600 kainuulaista opettajaa samaan tilaisuuteen.

Opettajilta kerättyssä palautekyselyssä opettajat arvioivat koulutuspäivän asteikolla 1-5 seuraavasti:

Kuva: Palautteet Kainutlaatuinen ope -koulutuspäivän osa-alueiden onnistumisesta.

	Keskiarvo
Tilaisuuden toteutustapa	4,16
Koulutusten sisällöt	4,06
Kouluttajien ja asiantuntijoiden osaaminen	4,34
Esittelypisteet	3,71
AIKOPAn asiakaspalvelu (esim. tiedottaminen ja asiakaspalvelu koulutuspäivässä)	4,23
Arvioisi omasta osallistumisestasi	4,11
Arvioisi koulutuksesta kokonaisuutena	4,05

Tilaisuuden palautekyselystä voidaan päätellä, että opettajat ovat olleet hyvin tyytyväisiä päivän koulutustarjontaan ja aihepiirien käsittelyyn. Lukion opettajat antoivat palautetta siitä, että lukiokoulutukselle suunnattuja tilaisuuksia ei ollut heidän mielestään tarpeeksi.

Tilaisuuksien kautta henkilöstölle annettiin mahdollisuuksia kouluttautua ja käydä valmennuksissa, jolloin muutoksen käsittely helpottuisi. Tätä kautta henkilöstö haluttiin pitää motivoituneena ja heidät haluttiin mukaan luomaan yhteistä visiota tulevaisuuden kansalaisopistosta. Lyhyen aikavälin onnistumisina voidaan pitää keskustelun lisääntymistä ja muutamien yksittäisten muutosten toteutumista. Näitä muutoksia on pyritty huomioimaan positiivisen kautta ja juhlimaan onnistumisia, ja siten osoittaa, että muutostarpeisiin vastaamisessa on järkeä. Sivulla 24 esitetyn kaavion mukaan hankkeella päästiin muutosten osalta muutamien lyhyen aikavälin onnistumisiin, mutta muutokset eivät ole vielä vakiintuneet organisaation toiminnoiksi laajemmin. Tarvitaan siis edelleen toimia hankkeelle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, jotta Kainutlaatuinen oppimisen suunta 2025 toteutuu.

Muutokseen pohjautuvaa keskustelua ei ole lopetettu, kun se on saatu alulle hankkeen jatkuvaan tarkasteluun pakottavien koulutusten ja tilaisuuksien kautta. Joulukuussa 2018 toteutettiin opiston päätoimisten opettajien keskuudessa Future score-kysely, jonka on laatinut Ilmarinen. Testin sai jokainen tehdä itsenäisesti ja kyselyn tuloksista keskusteltiin yhteisesti osana opiston sisäistä Osaamisella laatua yhteistyöhön – hankkeen arviointikeskustelua. Testi löytyy osoitteesta: <https://futurescore.ilmarinen.fi>

2) Opetushenkilöstön vuorovaikutusosaamista vahvistetaan

Opetushenkilöstön vuorovaikutusosaamisen vahvistamiseksi Kajaanin kaupungin sivistystoimi oli päättänyt järjestää työyhteisökoulutuksen jo ennen hankkeen alkamista. Tämä AIKOPA:n toteuttama koulutus linkittyi kuitenkin osaksi Osaamisella laatua yhteistyöhön -hanketta, sillä koulutus pakotti tarkastelemaan työyhteisössä tapahtuvia muutoksia ja henkilöstömuutoksia. Koulutuksia järjestettiin keväällä 2018 yhteensä neljä kertaa ja niihin osallistui Kaukametsän opiston vahtimestaripalveluita lukuun ottamatta koko henkilöstö. Teeman käsittely jatkui syksyllä, jolloin opisto päätti lukuvuoden 2018-2019 yhteiseksi kehittämiskohteeksi vuorovaikutuksen parantamisen.

Hankkeen aikana Kaukametsän opistossa kehitettiin matalan kynnyksen periaatetta toteuttava positiivisen palautteen antamisen esimerkki. Suunnittelijaopettaja Sini Sarén ja harjoittelija Toni Ryyänen ideoivat ja toteuttivat visuaalisesti tarra-arkin, jolle oli koottu positiivisia kannustuksia, joilla hyvää työtä tekevää työkaveria tai yhteistyökumppania voi helposti muistaa. Tarrat tulivat huomatuiksi, ja Kajaanin kaupunki otti ne painatuskeskuksessa yhdeksi painetuksi tuotteeksi. Positiivinen huomioiminen sai näkyvyyttä myös Kajaanin kaupungin esimiesinfossa, jossa Sini Sarén oli esittelemässä tarroihin liittyvää tarinaa ja tuotetta 27.9.2018. Tarrat ovat kaupungin yksiköiden tilattavissa painatuskeskukselta, ja niiden käyttö on yleistynyt koko kaupunkiorganisaatiossa.

Kuva: Positiivisen huomioimisen tarra-arkki.

Arkin koko on painettuna A4, ja tarrat toteutetaan väripainatuksella ympyränmuotoiseksi stanssatuille tarroille. Tarra-arkkipohja on ympäristöystävällistä paperia, ja yhden tarran halkaisija on 6 cm. Tarra-arkit ovat kaupungin painatuskeskuksen tilaustuote .

Hankkeen aikana uudistettiin viestintää. Uudistuksen kohteina oli opiston opinto-opas, jota oli toteutettu virtuaalijulkaisuna jo aikaisemmin. Hankkeen aikana virtuaalijulkaisun käyttö yleistyi ja painettujen oppaiden määrä väheni. Kun aikaisempina vuosina oppaita painettiin yli 20 000 kappaletta, syksyllä 2018 painettiin enää 6 000 opasta. Sähköinen julkaisu mahdollisti sen, että opisto alkoi julkaista myös kevään opinto-opasta, jota ei painettu paperisena ollenkaan.

Sama kehitys toteutettiin myös opiston opettajien perehdyttämisoppaassa, joka siirrettiin myös sähköiseen muotoon. Perehdyttämisoppaan sisällön tarkastelu jatkuu edelleen; hankkeen aikana tuntiopettajilta saatiin palautetta perehdyttämisoppaan sisällöstä ja niiden toimivuudesta. Elokuussa 2019 perehdyttämisopasta päivitetään yhteistyössä tuntiopettajien kanssa. Tämän lisäksi kaupungin henkilöstöhallinto on ilmaissut kiinnostuksensa tulla mukaan tähän kehitystyöhön. Hanke käynnisti siis hyvän prosessin, joka on vasta alkuvaiheessa, mutta nyt perehdyttämisoppaan tekemiseen saadaan mukaan lisää käyttäjäkokemusta sekä asiantuntemusta hallinnon näkökulmasta.

Kaukametsän opisto järjesti koko opetushenkilöstölle aineryhmittäin opiston kehittämiseen ja pedagogiseen kehittämiseen liittyvää koulutusta. Koulutukset on kuvattu tämän raportin sivulla 24. Koulutuksen vetäjän Raimo Reinikaisen järjestämistä koulutuksista pyydettiin osallistuvilta

tahoilta palautetta niin sisällöistä kuin osallistujien omasta aktiivisuudesta. Asteikolla 1-5 kyselyyn vastanneet opettajat (yhteensä 42) arvioivat oman aktiivisuutensa tasolle 4. Arvioinnissa pyydettiin myös mahdollista muuta palautetta, ja siihen vastaukseksi tuli muutamalla vastaajalla ajankäyttö; osa opettajista koki, että kouluttajan tarjoama pedagoginen pohdiskelu ja näkökulmatietous veivät aikaa muilta aineryhmälle tärkeiltä aiheilta.

Kouluttajan antaman palautteen mukaan useilta opettajilta puuttuu (aikuis)pedagoginen koulutus hyvästä ammattitaidosta huolimatta. Hänen näkemyksensä on, että opettajat tarvitsevat valmennusta opiskelun ohjaukseen, opetuksen suunnitteluun, työtapojen/opetusmenetelmien käyttöön ja opetuksen arviointiin sekä koko opistotoiminnan tuntemukseen voidakseen menestyksellisesti hoitaa haasteellista tehtäväänsä avoimessa oppimisympäristössä. Opiston opettajien koulutustaustojen tarkastelu osoittaa, että vain 1/3 opiston opettajista on suorittanut pedagogiset opinnot. Pedagogisen osaamisen kehittäminen opistossa tulee olemaan jatkossakin opiston haaste.

3) Opettajien kollegiaalisuutta tuetaan

Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen yksi tavoite kohdistui opettajien välisen yhteistyön ja kollegiaalisuuden lisäämiseen. Oppilaitosten sisällä yhteistyön tekemistä on kokeiltu, mutta oppilaitosten välistä yhteistyötä vasta harjoitellaan. Hanke tarjosi yhteistyön aloittamiselle ja kokeilemiselle useita erilaisia vaihtoehtoja. Kajaanin kaupunki oli aloittanut jo digikahviloiden järjestämisen vuorotellen kajaanilaisissa oppilaitoksissa. Tällä kertaa Kaukametsän opisto ei toiminut tilaisuuksien järjestäjänä, mutta opiston opettajia osallistui digikahviloihin muissa oppilaitoksissa, mm. liikunnan aineryhmästä. Tilaisuuksissa pystyi tutustumaan, innostumaan ja verkostoitumaan toisten opettajien kanssa yli oppilaitosrajojen.

Positiivisten esimerkkien saaminen ja näkeminen kannustaa kokeilemaan uudenlaisia avauksia myös opettajuudessa. Näitä innostavia esimerkkejä haluttiin tukea 7.9.2018 järjestetyssä lukuvuoden avajaisseminaarissa, jossa opettajille esiteltiin uusia digitaalisia sovelluksia ja niiden käyttömahdollisuuksia opetuksessa. Tapahtuman tarkempi esittely on tämän raportin sivulla 12. Tähän avajaisseminariin osallistui opettajia kaikista hankkeessa mukana olleista oppilaitoksista ja päivän anti koettiin monipuoliseksi. Isoverstaan avulla järjestetty seminaaripäivä tarjosi myös mahdollisuuden Moodlen päivitykseen liittyvien kysymysten ratkaisuun sekä henkilökohtaiseen neuvontaan. Yksi tämän hanketavoitteen määritelmistä oli, että opistossa on otettu käyttöön yhteinen digitaalinen alusta, jolla opettajat voivat jakaa materiaalejaan; alusta on siis otettu käyttöön, mutta vain harva opiston opettaja jakaa siellä materiaaleja. Tästä johtuen laajempi materiaalien jakaminen ei ole vielä mahdollista, mutta tämä työskentelytapa tehostunee jatkossa uusien hankkeiden avulla.

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman uudistustyö ajoittui samaan aikaan Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen kanssa. Uutta opetussuunnitelmaa varten perustettiin Kajaanin kaupungissa työryhmä, joka kokosi kaupungin kaikki taiteen perusopetusta antavat toimijat yhteiseen työskentelyyn. Kaukametsän opisto koordinoi paikallisen opetussuunnitelmatyön ohjaus- ja työryhmätyöskentelyä. Tähän liittyen järjestettiin useita seminaaripäiviä ja yhteistyö eri taideoppilaitosten opettajien välillä lisääntyi merkittävästi. Työskentelystä on julkaistu yhteenvetoja Kajaanin kaupungin kulttuuriblogissa osoitteessa: <http://kulttuurikajaani.blogspot.com/2018/06/taiteen-opetuksen-uudet-tulet.html> ja

<http://kulttuurikajaani.blogspot.com/2018/08/taiteen-perusopetuksen-yhteisia.html>

Eri oppilaitosten opettajia on yhdistänyt hankkeen aikana toteutettu Kajaanin kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö. Kaukametsän opisto on ollut mukana yhteistyössä SEGLI-hankkeen kanssa laatimassa kaupunkiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa sekä sen toiminnallisia muotoja. Työryhmässä mukana on ollut myös opiston tuntiopettajia. Tämä työ jatkuu edelleen, mutta alkusysäyksenä toiminut SEGLI-hanke on päättynyt. Hankkeen aikana tuotettuihin materiaaleihin ja tuloksiin pääsee osallistumaan osoitteessa: <https://www.kaikkienduuni.fi/news/2019/4/29/segli-hanke-pttyi-lue-kertomus-hankkeen-toiminnasta>

Kaukametsän opiston ja Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen järjestämä ”Valovoimaa – tapahtuma” on pysyväksi käytännöksi suunniteltu tapahtuma, joka toteutettiin ensimmäisen kerran 2.11.2018. Tapahtuman tarkempi esittely löytyy tämän raportin sivulta 20. Tapahtuma on tarkoitus järjestää jatkossa yhdessä Kajaanin kaupungin kanssa.

4) Opetusmenetelmiä rikastetaan

Hankkeessa järjestettiin useita lyhyitä koulutuksia opettajille sekä muutama pidempikestoinen koulutus päätoimiselle henkilöstölle, kuten kielten opettajalle ja tietotekniikasta vastaavalle opettajalle. Tietotekniikan ainealueesta vastaavan opettajan Rovaniemellä suorittama koulutus sisälsi useita osa-alueita, jotka mahdollistavat opetusmenetelmien rikastamisen. Koulutuksen sisältöinä olivat seuraavat osa-alueet:

1. Oppimisen digipalaset: tuottaminen (teksti, ääni, kuva, video)
2. Digipalaset ja koostaminen julkaisuksi
3. Digipalasista oppimisympäristö
4. Sähköisen ja digitaalisen arvioinnin mahdollisuudet ja sovellukset

Tiedon jakaminen organisaatiossa on tulevaisuudessa kehitettävä osa-alue. Toimivaa ja toiminnallista alustaa tälle työskentelylle ei ole Kaukametsän opistossa vielä löytynyt. Osittain ongelmaksi koetaan myös tekijänoikeuksiin liittyvät kysymykset, esimerkiksi kurssitöiden julkisuusperiaatteen osalta. Laajempien koulutuskokonaisuuksien etuna ovat osaamisen syvempi hankkiminen ja aiheeseen perusteellinen tutustuminen. Kaikilla opettajilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta sitoutua pitkäaikaiseen koulutukseen, joten hankkeessa osa opettajista on osallistunut Isoverstaan järjestämiin virtuaalitietoiskuihin. Muutama opettaja on saanut henkilökohtaista ohjausta oppimisalustojen käyttöönotossa, mm. Moodlen käyttöönotossa.

Hankkeessa toteutetussa kyselyssä todettiin, erilaisiin etäopetusta mahdollistaviin järjestelmiin tarvittaisiin lisää koulutusta. Virtuaalisten työtilojen (Adobe Connect) käytöstä järjestettiin koulutus keväällä 2018 Isoverstaan kouluttajien kautta. Koulutukseen osallistui opettajia kaikista hankkeeseen osallistuneista oppilaitoksista. Hankkeen aikana etäopetusta käyttävien opettajien määrä ei ole kasvanut.

Osa opettajista ei ole halunnut osallistua koulutuspäiviin, vaikka heitä on kohdennetusti yritetty tavoittaa, esim. ilmoittautumisen varmistamisella ja henkilökohtaisilla viesteillä. Hanketyöskentelyyn ja siihen linkittyvään muutoksen pohdintaan kohdistuu heillä todennäköisesti muutosvastarintaisuutta. Muutosvastarinta voi aiheutua monista eri syistä, esimerkiksi johdon motiiviin tai yksilön työhön liittyvä tietämättömyys, väärinymmärrykset, muutoksen perustelemattomuus, epä johdonmukaisuus tai turvattomuuden tunne. Muutosvastarinnan heräämiseen vaikuttaa myös se, että työntekijä katsoo muutosta henkilökohtaisesta näkökulmastaan ja etsii vastausta siihen, miten muutos vaikuttaa häneen yksilönä. Osa haluaa pitää kiinni tiiviisti totutuista rutineista, eikä näe muutoksessa mahdollisuutta kehittää omaa työtään.

Kyselyiden perusteella muutosvastarintaa voi jakaa seuraaviin päätyypppeihin, joilla tavoin yksilö kokee muutoksen ja joka aiheuttaa yksilössä muutosvastarintaa. Niihin on pyritty löytämään ratkaisuja hankkeessa seuraavassa esitetyllä tavalla:

	Hankkeessa käytetty ratkaisu
Tiedon puute	Viestintä muutoksen tarpeellisuudesta ja muutoksen toteuttamisesta perusteluineen, tiedotus hankkeesta ja sen tuloksista
Osaamisen puute	Osaamisen kehittäminen, mm. järjestetyt koulutukset ja tietoiskut, sekä vahvuuksien pohtiminen eri ainealueilla
Haluttomuus	Työnohjaukselliset keinot, kehityskeskustelut tai aineryhmäkeskustelut, palautteen antaminen, kurssipalautteiden analysointi
Uskalluksen puute	Vahvuuksiin luottaminen, positiivisen huomioiminen, vertaistuki
”Uskon” puute	Esimerkkien näyttäminen, mallien näyttäminen ja luominen, mallien seuraaminen, hyvien kokemusten jakaminen
Rohkeuden puute	Kannustaminen ja luottamuksen valaminen, innostaminen

5) Oppilaitosten yhteistyötä vahvistetaan

Kajaanin lukion, Kaukametsän opiston ja Sotkamon kansalaisopiston välisestä kurssitarjonnan suunnittelusta on keskusteltu hankkeen ohjausryhmässä. Tavoitteena oli tarjota kansalaisopiston kursseja opiskelijoille siten, että he voisivat täydentää lukio-opintojaan kansalaisopiston tarjonnasta (esim. kieliä ja kädentaitoja) ja opinnot luettaisiin heille hyväksi lukion päättötodistukseen. Keskustelu ei johtanut konkreettiseen sopimukseen, ohjeistuksen tai toimintamallin laatimiseen, mutta yksittäisiä opiskelijoita on suorittanut opintoja kansalaisopiston kursseilla ja kurssit on luettu heille hyväksi lukio-opintoihin, mm. kuvataiteen ainealueella. Osittain yhteistyön kehittymiseen ovat vaikuttaneet lukion henkilöstömuutokset.

Kielten ainealueella oppilaitosten välisessä yhteistyössä voi olla jatkossa enemmän hyödynnettävää. Kaukametsän opiston kielten suunnittelijaopettaja osallistui hankkeen kustannuksella Osaamisperustaisuus ja taitotasot kielten opetuksessa -koulutukseen. Jatkossa lukio-opintoja voi suorittaa oppilaitosrajat ylittäen entistä laajemmin, ja tämä on huomioitava myös kansalaisopiston kurssisuunnittelussa, mm. kurssien kuvauksissa ja laajuuksissa. Yleisistä kielitutkinnoista on myös tiedotettu lukioita laajemmin ja ohjattu opiskelijoita osallistumaan Kaukametsän opistossa järjestettäviin Yleisiin kielitutkintoihin.

Kainuun kansalaisopistojen yhteistyönä toteutettiin Taiteen tuntemuksen luentosarja lukuvuonna 2017-2018. Kianta-Opiston luennoitsijana toimi Kaukametsän opiston opettaja. Sotkamon kansalaisopiston kanssa sovittiin luentosarjan järjestämisestä lukuvuonna 2018-19.

Kajaanin kaupunki on järjestänyt työntekijöilleen koulutuksia palvelumuotoilun kehittämiseksi. Kaukametsän opiston johtotiimi on osallistunut koulutukseen ja asiasta on keskusteltu opiston kurssitarjonnan suunnittelun yhteydessä, ja hankkeen ohjausryhmässä Sotkamon kansalaisopiston kanssa.

6) Opetushenkilöstön ja opiskelijoiden tvt-osaamisen tason selvittäminen

Hankkeen alkuvaiheeseen syksyllä 2017 suunniteltuja Opeka-, Ropeka- ja Oppika-kyselyjä ei voitu toteuttaa, koska kyselyjä hallinnoivalla Tampereen yliopistolla ei ollut mahdollista päivittää kyselyjä kansalaisopistoon sopivaksi. Myöskään yhteistyökumppani Isoverstaalla ei ollut resurssia kyselyn muokkaamiseksi. Tästä syystä Kaukametsän opisto toteutti tammikuussa 2018 Digitaalinen Kaukametsä -kyselyn, jonka tulosten pohjalta suunniteltiin hankkeen koulutuksia. Kysely pohjautui valtakunnalliseen Digitaalinen vapaa sivistystyö -kyselyyn ja raporttiin, jolloin tuloksista saatiin

vertailukelpoisia kansallisen vuoden 2013 tuloksen kanssa. Kyselyn tulokset on esitelty tämän raportin sivulla 6.

Kyselyn tulokset ovat Kaukametsän opiston tvt-osaamistason osalta ristiriitaiset ja osittain jopa hälyttävät. Tulokset ovat valtakunnallisiin tuloksiin verrattuna pysyneet käytetyimpien ohjelmien ja sähköpostin käytön suhteen samoina. Kyselyyn vastanneista opettajista vain ¼ käyttää tvt-tekniikkaa opetuksessaan viikoittain ja yleisien ohjelmistojen (Word, Excel, PowerPoint) osaaminen on heikkoa. Ohjausryhmässä pohdintaa herätti kyselyn kysymysten mahdollinen tulkinta, mutta se ei kuitenkaan muuta kyselyyn vastanneiden opettajien tietoteknisten taitojen heikkoa osaamisprosenttia. Opiston opettajien keskuudessa on selvästi osaamisvajetta tietoteknisissä taidoissa.

Syksyllä 2018 toteutettiin pienimuotoinen Kaukametsän opiston opettajien pedagogisiin valmiuksiin liittyvä kysely hankkeen yhteydessä. Kysely jaettiin yhteistyökumppaneille Sotkamon kansalaisopistolle ja Kajaanin lukiolle.

Kaukametsän opiston rehtori osallistui koko hankkeen ajan Kajaanin kaupungin Osaamisen hallinnan -työryhmään, joka vuosittain kysyy yksiköiden koulutustarpeet ja laatii vuosittain toteutettavan Kajaanin kaupungin henkilöstö- ja koulutussuunnitelman. Koulutukset ovat konsernin kaikkien työntekijöiden hyödynnettävissä ja avoinna työnantajan intranetissä. Hankkeen alkuperäisen suunnitelman toteutumattomuuden vuoksi opettajien osaamisen vahvistamiseksi ei luotu omaa toimintamallia, vaan nojaututtiin Kajaanin kaupungin henkilöstön Osaamisen hallinnan -työryhmän suunnitelmaan ja aktivoitiin henkilöstöä osallistumaan työnantajan järjestämiin koulutuksiin.

Seuraavassa taulukossa on esitelty hankkeeseen liittyneet koulutukset ja niiden linkittyminen hankkeen tavoitteisiin, yhteistyökumppanit ja osallistujamäärät.

Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeessa toteutuneet koulutukset
1.5.2017 - 31.12.2018

Aika	Koulutus	Kestot	Hankkeen tavoite	Toteuttaja	Osallistujat (lkm)	Lisätietoja
10.11.2017	Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmatyön aloitusseminaari	5	1-5	OPH, Kajaanin kaupunki, Kaukametsän opisto (Sini Sarén)	42	yhteistyö: Kainuun Musiikkiopisto, Kajaani Dance, Ballet Kaukametsä
26.1.2018	Työyhteisökoulutus	3	1	Aikopa (Oulun yliopisto, Kajaanin AMK aikuiskou-	12	yhteistyö: Kajaanin sivistystoimi

				lutus), Kaukametsän op.		
31.1.2018	Tietosuojakoulutus EU:n tietosuojasetuksen voimaantulosta	2	1, 6	Kajaanin kaupunki (Aune Kariluoto)	3	yhteistyö: Kaukametsän opisto, Kainuun musiikkiopisto, Kaukametsän kongressi- ja kulttuurikeskus
16.2.2018	Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmatyön seminaari	3	1-5	Kajaanin kaupunki, Kaukametsän opisto (Sini Sarén)	39	yhteistyö: Kainuun Musiikkiopisto, Kajaani Dance, Ballet Kaukametsä
2.3.2018	Työyhteisökoulutus	3	1	Aikopa (Oulun yliopisto, Kajaanin AMK aikuiskoulutus), Kaukametsän op.	12	yhteistyö: Kajaanin sivistystoimi
16.3.2018	Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmatyön seminaari: Arviointi	4	1-5	Kajaanin kaupunki, Kaukametsän opisto (Sini Sarén), Jyväskylän yliopisto	36	yhteistyö: Kainuun Musiikkiopisto, Kajaani Dance, Ballet Kaukametsä
6.4.2018	Työyhteisökoulutus	3	1	Aikopa (Oulun yliopisto, Kajaanin AMK aikuiskoulutus), Kaukametsän op.	12	yhteistyö: Kajaanin sivistystoimi
4.5.2018	Työyhteisökoulutus	3	1	Aikopa (Oulun yliopisto, Kajaanin AMK aikuiskoulutus), Kaukametsän op.	12	yhteistyö: Kajaanin sivistystoimi
7.5.2018	AC-järjestelmä	3	2,4,6	Ilona-IT	13	yhteistyö: Sotkamon kansalaisopisto, Kajaanin lukio
14.5.2018	EU:n tietosuoja	1	1, 6	Kajaanin kaupunki	10	yhteistyö: Kajaanin kaupunki/ Osaamisen hallinta
15.5.2018	Palvelumuotoilu: Kuinka kehitan palveluja asiakaslähtöisesti (webinaari)	3	1, 5	Kajaanin kaupunki: työyhteisövalmennus	10	yhteistyö: Kajaanin kaupunki/ Osaamisen hallinta
4.6.2018	Palvelumuotoilu	2	1, 5	Kunteko	1	yhteistyö: Kajaanin kaupunki/ Osaamisen hallinta
4.6.2018	Dream Broker -videotyökalu	1	2,4,6	Dream Broker Oy	2	yhteistyö: Kajaanin kaupunki/ Osaamisen hallinta

17.8.2018	Strategiapäivä	5	1	Kajaanin sivistystoimi, Kaukametsän opisto	14	yhteistyö: Kajaanin sivistystoimi
21.8.2018	Palvelumuotoilu	2	1,5	Kunteko (webinaari)	1	yhteistyö: Kajaanin kaupunki/ Osaamisen hallinta
24.8.2018	Taiteen perusopetuksen starttitapahtuma	3	1-5	Kaukametsän opisto	31	yhteistyö: Kainuun Musiikkiopisto, Kajaani Dance, Ballet Kaukametsä
3.9.2018	Työn murros -seminaari	3	1,5	Kaukametsän opisto (Aune Kariluoto)	60	yhteistyö: Kajaanin Akateemiset Naiset ry, Suomen Akateemisten Naisten Liitto SANL, Kainuun Sanomat
7.9.2018	Lukuvuoden 2018 - 2019 aloitusseminaari	7	1-6	Kaukametsän opisto (Aune Kariluoto, Sini Sarén)	29	yhteistyö: Kajaanin Ammattikorkeakoulu, Isoverstas, Sotkamon kansalaisopisto, Kajaanin lukio, Sotkamon lukio
11.9.2018	Muutosten johtaminen – Työkaluja asiantuntija-yhteisön johtamiseen	7	1,3,5	Suomen Rehtorit ry/OPH	1	
14.9.2018	Uudet tuulet kansalaisopiston rehtorin työssä	7	1,3,5	Kansalaisopistojen liitto, Haaga-Helia (OPH)	1	
14.9.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen	3	1-5	Kaukametsän opisto	3	
19.9.2018	Turvallisuuskoulutus: Turvallisuusriskin tunnistaminen ja ennaltaehkäisy	3	1	Kajaanin kaupunki	1	yhteistyö: Kajaanin kaupunki/ Osaamisen hallinta
20.9.2018	Esimiesten sparraus: Psykososiaalinen kuormitus	1	1	Kajaanin kaupunki	1	yhteistyö: Kajaanin kaupunki/ Osaamisen hallinta
27.9.2018	Esimiestyön ja johdon kehittäminen; 360-arviointiprosessi	2,5		Kajaanin kaupunki	2	yhteistyö: Kajaanin kaupungin henkilöstöhallinto
28.9.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen; Kielten aineryhmä	1	1-4	Kaukametsän opisto	6	
5.10.2018	Vuorovaikutus esimiehen työssä	6		Kajaanin kaupunki	2	yhteistyö: Kajaanin kaupungin henkilöstöhallinto

5.10.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen; Kuvataiteen aineryhmä	2	1-5	Kaukametsän opisto	5	
5.10.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen; Liikunnan aineryhmä	1	1-5	Kaukametsän opisto	11	
5.10.2018	Uudet tuulet kansalaisopiston rehtorin työssä (webinaari)	2,5	1,3,5	Kansalaisopistojen liitto, Haaga-Helia (OPH)	1	
12.10.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen; Musiikin, sanataiteen ja yhteiskunnallisten aineiden aineryhmä	1	1-5	Kaukametsän opisto	6	
12.10.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen; Käsityön, ravitsemuksen ja tietotekniikan aineryhmä	1	1-5	Kaukametsän opisto	4	
6.10.2018	Kainutlaatuinen ope 2018 -koulutuspäivä	6	1-6	Aikopa (Oulun yliopisto, Kajaanin AMK aikuiskou- lutus), Kaukametsän op.	31	yhteistyö: Sotkamon kansalaisopisto, Kajaanin lukio
2.11.2018	Valovoimaa- luentotapahtuma (motivointi)	3	2-4	Kaukametsän opisto (Aune Kariluoto, Sini Sarén)	25	
6.11.2018	Tasa-arvokoulutus	3	3,5	Kajaanin kaupunki, Koulutusavain Oy	1	yhteistyö: Kajaanin perusopetus ja toisen asteen koulutus
13.11.2018	Esimiestyön kehittäminen; 360-arviointiprosessi	2	1	Kajaanin kaupunki, Psycon Oy	1	yhteistyö: Kajaanin kaupungin henkilöstöhallinto
19.11.2018	Uudet tuulet kansalaisopiston rehtorin työssä	7	1,3,5	Kansalaisopistojen liitto, Haaga-Helia (OPH)	1	
23.11.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen	3	1-5	Kaukametsän opisto	4	
17.12.2018	Opettajan pedagoginen kehittyminen: palaute	1	1-5	Kaukametsän opisto	42	

yht. 119

488

Kustannukset

Hankkeelle myönnetty OPH:n avustus oli 22 000 euroa. Omavastuu hankkeessa oli 15%, eli hankkeen kokonaisbudjetti oli 25 882 euroa.

Vaikuttavuuden arviointi

Hankkeessa järjestetyillä koulutuksilla vastattiin henkilöstön tarpeisiin, jotka tulivat esille toteutetuissa kyselyissä. Osa Kaukametsän opiston, Sotkamon kansalaisopiston ja Kajaanin lukion opetushenkilöstöstä hyödynsi Kajaanin kaupungin ja yhteistyötahojen koulutustarjontaa hankerahoituksella. Koulutuksiin osallistuminen on kuvattu tässä raportissa hankkeen tuloksia esittelevässä kappaleessa.

Kaukametsän opisto liittyi Isoverstas-kehittäjäverkostoon syksyllä 2016. Yhteistyökumppaneista Kajaanin lukio on ollut verkoston jäsen jo pitkään. Sotkamon kansalaisopisto ei ole verkoston jäsen. Hankkeen aikana Kaukametsän opistossa vahvistettiin verkoston sähköisten palvelujen käyttöä. Opiston lukuvuosioppaat on julkaistu sähköisinä opiston www-sivustolla syksystä 2017, mikä on tuonut opistolle huomattavan kustannussäästön (noin 20 000 euroa/vuosi). Myös opettajien perehdyttämisopas on julkaistu sähköisenä ja se on linkitetty kurssihallintajärjestelmä Hellewiin, mikä on vähentänyt monistamista (noin 100 x 30 sivua/ luku- vuosi). Aineryhmiä on kannustettu sähköisen julkaisujärjestelmän käyttöönottoon, mutta järjestelmää ei ole vielä otettu käyttöön oppiaineiden materiaalien julkaisukanavana.

Isoverstaan Moodle-oppimisympäristö on vakiinnutettu Kuvataiteen tuntemus – kurssin oppimateriaalin jakamisen ja tehtävien palauttamisen alustaksi. Moodlea käyttää noin 50 opiskelijaa / lukuvuosi. Käyttäjät ovat 53 – 91 –vuotiaita, joten oppimisympäristö on osoittautunut käyttökelpoiseksi kansalaisopiston aikuisopiskelijoille aiemmasta koulutustaustasta riippumatta.

Isoverstaan virtuaaliluokkaa ei ole otettu käyttöön, joten verkoston tuomaa kustannussäästöä ei ole voitu hyödyntää. Opettajilla on ollut jonkin verran kiinnostusta käyttää yritykseltä hankittua lisenssimaksullista AC-järjestelmää etäopetuksessa ja kokouksissa.

Hankkeen päättymisen jälkeen, hankkeeseen liittyvän loppuraportointivaiheen yhteydessä opistoon otettiin yhteyttä Itä-Suomen yliopistosta. Filosofisen tiedekunnan kurssin 2230220a Koulutuksen suunnittelu -kurssin opiskelijat Mervi Kuusisto ja Tero Korhonen halusivat tehdä oman kurssityönsä Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeesta. He tekivät kurssityönsä otsikolla Koulutussuunnitelman arviointi: Kaukametsän opiston "Osaamisella laatua yhteistyöhön"-hankkeeseen kuuluvasta tapahtumasta "Kainutlaatuinen ope 2018". Opintoihin liittyvä yliopistossa

laadittu kurssityö toimii hankkeen vaikuttavuuden arvioinnin apuna, ja on liitetty tämän hankeraportin liitteeksi. (Liite 4)

Työn toteutus tapahtui sähköpostihaastatteluiden ja muun hankkeeseen liittyvän sähköisen materiaalin analysoinnin avulla. Kuusisto ja Korhonen toteavat työnsä yhteenvedossa:

”Harjoitustyö oli opettavainen erityisesti siinä mielessä, että se havainnollisti meille koulutus-suunnittelun eri vaiheita. Päälimmäisenä mieleemme jäi havainto koulutussuunnitteluun liittyvien eri asioiden runsaudesta ja toisiinsa liittymisestä ja yhteistyön tärkeydestä suunnitteluprosessissa.”

KUVIO 2. Kainutlaatuinen ope -tapahtuman ja Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen tavoitteet sekä Osaava Kainuu -hankkeen näkemys (Sarén 2019b, Tavoitteet; Kariluoto 2019b, kysymys 3; Kariluoto & Sarén 2019)

Kuva: Kaavio Itä-Suomen yliopiston Filosofisen tiedekunnan kurssin 2230220a Koulutuksen suunnittelu -kurssin opiskelijoiden Mervi Kuusiston ja Tero Korhosen työstä.

Yhteenveto

Osaamisella laatua yhteistyöhön -hanke toteutui 21.4.2017-31.12.2018 välisenä aikana.

Hankkeen kokonaisbudjetti oli 25 882 euroa. Hankkeen talous toteutui suunnitellusti. Toteutettujen koulutusten vuoksi toiminta ja hankkeen kulujen kirjaaminen painottuivat syksyllä

2018. Hankkeessa järjestettiin kyselyjä, koulutuksia ja tapahtumia hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankkeeseen osallistuivat kaikki hanketoimijat, Kaukametsän opisto, Sotkamon kansalaisopisto ja Kajaanin lukio, hankkeen alusta loppuun saakka.

Jatkotoimenpiteet: Osaamisen kehittämisen suunnitelma 2019-2020

Kaikkia hankkeelle asetettuja tavoitteita ei saavutettu hankkeen aikana. Osa tuloksista vaatii uuden kyselyn toteuttamisen, esimerkiksi DVS-kyselyn uusiminen vertailutulosten saamiseksi Kaukametsän opistossa. Tässä yhteydessä myös opiskelijoiden tv-taitoja on kysyttävä kyselyn avulla tai selvitettävä muulla soveltuvalla tavalla – Oppika-kysely ei ole edelleenkään muokattavissa kansalaisopistomaailmaan soveltuvaksi.

Kaukametsän opiston osaamisen kehittämisen suunnitelma on laadittu alkuvuodesta 2019. Hankkeessa todettuja osaamisvajeita lähdetään jatkokehittämään ja tarkentamaan suunnitelman avulla. Kainutlaatuinen ope -tapahtuma järjestetään jälleen syksyllä 2019, ja kansalaisopisto on mukana tapahtuman järjestämisessä opettajilta saadun palautteen mukaisesti.

LIITTEET:

LIITE 1: Kainutlaatuinen oppimisen suunta 2025 -asiakirja

Yhteiskunta ja työelämä ovat muuttuneet 2000-luvun aikana merkittävästi talouden epävarmuuden, kiihtyvän kansainvälistymisen sekä automatisaation ja digitalisaation seurauksena. Muutos tulee jatkossa vain voimistumaan. Kaikkien kouluasteiden opetussuunnitelmat ovat uudistettu kuluneen neljän vuoden aikana. Yhteiskunnan muutos on ohjannut keskeisesti uudistuksia. Koululaisilta ja opiskelijoilta odotetaan perustaitojen omaksumisen lisäksi laaja-alaisempien valmiuksien omaksumista, aktiivisuutta oman toiminnan ohjaamisessa sekä yhteistoiminnallisuutta tiedon käsittelyssä ja tuottamisessa.

Kajaanin kaupungin sivistystoimiala, toisen asteen koulutusliikelaitos sekä ammattikorkeakoulun johto ovat perustaneet viranhaltijoista muodostuvan pedagogisen johtamisen ohjausryhmän, jonka tehtävänä on ohjata yhteistyössä koulujen sekä oppilaitosten toimintakulttuurin ja pedagogiikan kehittämistä. Tavoitteena on kajaanilaisten nuorten oppimisen ja kasvun tukeminen muuttuvassa yhteiskunnassa sekä koulutuksen kehittäminen valtakunnan kehityksen kärjessä. Hyvä ja muuttuva koulujen sekä oppilaitosten johtaminen ja opettajuus ovat tämän tavoitteen toteutumisen perusta. Muutos edellyttää siten meiltä jokaiselta tahtoa kehittää omia laaja-alaisen osaamisen valmiuksia. Digitalisaatiossa on kysymys ensisijaisesti ihmisten asenteista sekä koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuurista.

Pedagogisen johtamisen ohjausryhmä on linjannut, että opetuksen ja koulutuksen kehittäminen rakentuu seuraavien tekijöiden toteutumiselle kaikilla kouluasteilla:

Ilmiöperusteinen opetus ja oppiminen (koulujen, ympäröivän yhteisön, tietoverkkojen sekä kirjastojen muodostamana yhteistyönä).

Oppimista tapahtuu kaikkialla. Ubiikin ja avoimen oppimisympäristön kehittäminen. Koulut muuttuvat yksilöllisten oppimisprosessien johtajiksi, oppimista tapahtuu kaikkialla, oppimisessa hyödynnetään kiinteitä ja sähköisiä ympäristöjä.

Tiedon jakamisen ja kehittämisen kulttuurin luominen, tiedon näkyväksi tekeminen. Koulut ovat resurssiviisaita potentiaalikeskuksia.

Oppimismotivaatiota ja onnistumista edistävien oppimisympäristöjen vuorovaikutus kouluissa sekä yritysten, erilaisten työyhteisöjen sekä kulttuuriympäristön kanssa.

Tavoitteena on visioida ja johtaa kajaanilainen ja kainuulainen oppiminen uudelle, psyykkistä kasvua, oppimista ja luovuutta edistävälle tasolle. Tämä tarkoittaa oppimiskäsitysten uudelleenarviointia niin, että päiväkodit ja oppilaitokset muodostavat kehittämissyhteisöjä (hubeja), joiden avulla voidaan ottaa haltuun se tietämys ja tarjonta, mitä globaali maailma tarjoaa

ja jota jokainen opettaja pystyy edistämään aktiivisella, kokeilevalla ja kehittäväällä työtoteella. Tämä tarkoittaa myös uudentyyppisen vastuun ottamista erilaisista oppijoista / oppimistyyleistä. Kehittämissyhteisöt ja oppimisympäristöt ovat luovuuden, vastuun ja vapauden muodostama kokonaisuus.

Jokaisella kehittämissyhteisöllä on oma teemansa, mikä muodostaa viitekehyksen toimintatavalle. Periaatteessa oppija voi siirtyä jollakin periaatteella kehittämissyhteisöstä toiseen. Kehittämissyhteisöjä voi olla lukematon määrä, kunhan jollakin tavalla pystytään koostamaan tieto hyödynnettäväksi. Niitä voisi olla esim.

Kulttuurin kehittäjäyhteisö (musiikki, kuvataide, näyttämötaide, historia, pelit jne. eri kouluasteilta)

Luonnontieteiden kehittäjäyhteisö (matematiikka, fysiikka, kemia, luonnonvara-ala, CEMIS, ...)

Teknologian kehittäjäyhteisö (Kone-metalli, ICT, logistiikka, kaivos,...)

Palvelujen kehittäjäyhteisö (hyvinvointiala, matkailu-ravitseminen, liiketalous,...)

jne...

Käytännössä kehittämissyhteisötoiminta voi olla aluksi jo toiminnassa olevat digikahvilat, pedagogiset iltapäivät, SharePointissa julkaistava opettajien osaamisen kehittämisen ja jakamisen alusta sekä eri oppilaitosten mentoreiden välinen yhteistyötoiminta. Nämä kehittämissyhteisöt sisältäisivät jatkumon esiopetus-perusopetus-toinen aste, AMK, mutta toimisivat kuitenkin limittäin toistensa kanssa. Samojen virtuaalisten seinien sisällä, mutta etenkin kainuulaisten elinikäistä kasvua ja oppimista edistävää toimintakulttuuria kehittäen. Kaikissa toiminnoissa on huomioita läpimenevänä teemana yrittäjyys, osallisuus, tasa-arvo ja kestävä kehitys.

Tavoitteena on, että Kajaanissa/Kainuussa on maailman paras koulu vuonna 2025. Osaamisen kautta turvaamme kainuulaisille hyvän tulevaisuuden.

Edellytämme, että oppilaitoksissa käsitellään tämä asiakirja ja pohditaan, miten itse kukin sisäistää tulevaisuuden koulun ja miten nämä asiat otetaan osaksi arjen käytäntöjä.

Kajaanissa 17. maaliskuuta 2017

Mikko Saari, sivistysjohtaja

Turo Kilpeläinen, toimitusjohtaja/rehtori (KAMK)

Anssi Tuominen, johtaja (toisen asteen koulutusliikelaitos)

Päivi Rissanen, perusopetuksen johtaja

Eija Heikkinen, kehitysjohtaja (KAMK)

Raimo Sivonen, rehtori, ammatillinen koulutus

Markku Nissinen, rehtori, Kajaanin lukio

LIITE 2: Digitaalinen Kaukametsä -kysely (tammikuu 2018)

Digitaalinen Kaukametsä –kysely

Taustatiedot

sukupuoli: nainen, mies, muu

työkokemus: 0-4, 5-9, 10-14, 15-19, 20-24, 25-29, 30-34, 35-39, 40-

syntymävuosi: 1940-49, 1950-1959, 1960-1969, 1970-1979, 1980-1989, 1990-1999

Kysymykset

1. Kuinka usein oppijat tuottavat tunneillasi erityyppisiä mediasisältöjä (esim. kuvaa, ääntä ja videota)? Vastausvaihtoehdot: ei ollenkaan, harvemmin, 1-2 kertaa kuukaudessa, viikoittain, päivittäin
2. Kuinka usein oppijat käyttävät tunneillasi luokan / opetustilan esitystekniikkaa, kuten dokumenttikameraa tai kosketustaulua? Vastausvaihtoehdot: ei ollenkaan, harvemmin, 1-2 kertaa kuukaudessa, viikoittain, päivittäin
3. Kuinka usein käytät tieto- ja viestintäteknikkaa opetuksessasi? Vastausvaihtoehdot: ei ollenkaan, harvemmin, 1-2 kertaa kuukaudessa, viikoittain, päivittäin
4. Oppilaitoksessa on järjestetty keskitetty tekninen tuki (esim. HelpDesk)? Vastausvaihtoehdot: kyllä, ei, en tiedä
5. Onko käytössäsi oppilaitoksen langaton verkko? Kyllä, ei, en tiedä
6. Onko oppilaitoksellasi käytössä langaton verkko, jota oppijat ja vierailijat voivat käyttää myös omilla laitteillaan? Kyllä, ei, en tiedä
7. TVT:n avulla oppijat pystyvät käsittelemään opetettavaa ilmiötä monipuolisesti. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
8. Jatkuva uuden tekniikan tuominen opetukseen on rasittavaa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
9. Haluaisin käyttää TVT:a enemmän opetuksessani. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
10. TVT-välineistön käyttö edellyttää käyttövuoron varaamista. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
11. Käytössäni olevat laitteet ja ohjelmistot toimivat hyvin kokonaisuutena. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä

12. TVT:n käyttö sopii opetustyyliini. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
13. Oppijat saavat käyttää tunneillani omia mobiililaitteitaan (esim. kännyköitä, tabletteja) osana työskentelyään. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
14. Saan muilta opettajilta tukea ja vinkkejä omaan TVT:n opetuskäyttöni. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
15. Työyhteisön ilmapiiri on myönteinen uusien asioiden kokeilemiseen opetuksessa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
16. Oppijat antavat minulle uusia ideoita TVT:n käyttöön opetuksessani. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
17. Koen itseni yksinäiseksi TVT:n opetus käytön kehittämisessä. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
18. Tunnen Creative commons –lisensoidun materiaalin käyttömahdollisuudet. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
19. Olen saanut käyttöni tarvitsemani TVT-välineet. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä **JOS VASTAA ERI MIELTÄ, tulee avoin kysymys: mitä olisit tarvinnut?**
20. Käytän TVT:a käsittelemään opetettavaa ilmiötä monipuolisemmin. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
21. Suurimmalla osalla tunneistani käytän itse tieto- ja viestintätekniikkaa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
22. Työyhteisössäni on järjestetty mahdollisuuksia jakaa pedagogisia vinkkejä TVT:n käytöstä. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
23. Hyödynnän sosiaalista mediaa opetuksessani. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
24. Osaan hyödyntää sähköisiä oppimateriaaleja opetuksessani. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
25. Osaan tehdä useaa eri tyyppistä mediaa sisältäviä materiaaleja (esim. kuva, ääni, video). Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
26. Osaan huomioida tekijänoikeudet käyttäessäni eri aineistoja verkosta. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä

27. Osaan käyttää sähköisiä oppimisympäristöjä kaksisuuntaisen viestinnän välineenä.
Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
28. Osaan käyttää yhteisöpalveluita (esim. Facebook, Twitter, Google+). Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
29. Ymmärrän internetin päivittäiset tietoturvariskit ja osaan varautua niihin. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
30. Ymmärrän henkilötietojen käyttöön liittyvät vaatimukset ja riskit, ja otan ne huomioon oppijoiden tietoja käsitellessäni. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
31. Tunnen opetukseni kannalta keskeiset sähköiset tietolähteet. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
32. Osaan käyttää hakukoneita ja valita tehokkaat hakusanat etsimäni tiedon löytämiseen.
Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
33. Osaan ohjata oppijoita valitsemaan ja vertailemaan tietolähteitä. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
34. Osaan käyttää sähköisiä työkaluja tiedon tallentamiseen ja järjestelemiseen. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
35. Osaan arvioida verkosta saadun tiedon luotettavuutta. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
36. Osaan ohjata oppijoita kriittisen medialukutaidon omaksumiseen. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
37. Osaan ohjata oppijoita kansalaisvaikuttamisen mahdollisuuksiin verkossa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
38. Osaan ohjata oppijoita verkossa käyttäytymiseen. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
39. Osaan käyttää sujuvasti dokumenttikameraa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
40. Osaan käyttää sujuvasti dataprojektoria. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
41. Osaan käyttää sujuvasti luokan äänentoistolaitteita. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
42. Osaan käyttää sujuvasti kosketustaulua tai vastaavaa interaktiivista esitystekniikkaa.
Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä

43. Tiedän, mitä tarkoitetaan videovälitteisellä opetuksella ja tunnen joitakin videovälitteisen opetuksen ohjelmistoja ja välineitä (esim. Adobe Connect, Lync). Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
44. Osaan teknisestä näkökulmasta järjestää videovälitteisiä opetustilanteita (esim. etäopetus, webinaarit). Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
45. Osaan hyödyntää oppijoiden omia mobiililaitteita osana opetusta. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
46. Osaan hyödyntää mobiililaitteita sisältöjen tuottamiseen (esim. teksti, kuva, ääni, video). Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
47. Hyödynnän sähköisten sisältöjen ja oppimisympäristöjen mahdollisuuksia opetuksen eriyttämisessä. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
48. Hyödynnän oppijoiden omaa osaamista tietoteknisten ongelmien ratkaisussa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
49. Käytän sosiaalisen median ammatillisia verkostoja tietoteknisten ongelmien ratkaisussa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
50. Käytän sosiaalisen median ammatillisia verkostoja oppiakseni uutta. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
51. Järjestän opetustilanteita myös luokkahuoneen ulkopuolella kannettavia päätelaitteita hyödyntäen. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
52. Rakennan opetukseni oppikirjan / aihealueen käsikirjan mukaan. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
53. Jaan tuottamaani oppimateriaalia verkossa muille opettajille. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
54. TVT:aan liittyvistä kouluttautumismahdollisuuksista tiedotetaan oppilaitoksellani aktiivisesti. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
55. Oppilaitoksessani on helppo lähteä kehittämään uusia toimintatapoja. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
56. Oppilaitoksellani on yhteisesti sovittu tavoite TVT:n hyödyntämisestä opetuksessa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä

57. Minulla on mahdollisuuksia vaikuttaa oppilaitokseni TVT-hankintoihin. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
58. Osallistun aktiivisesti oppilaitokseni TVT-hankintoihin. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
59. Kehityskeskusteluissa otetaan esille TVT-osaaminen. (Ohita kysymys, jos et käy kehityskeskusteluita oppilaitoksellasi.) Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
60. Tunnen oppilaitokseni kehittämistyötä ohjaavan TVT-suunnitelman sisällön. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
61. Toimin oppilaitoksellani TVT:n opetuskäytön tukena muille opettajille. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
62. Hyödynnän sosiaalista mediaa (esimerkiksi Facebookia, Twitteriä tai blogeja) viestiessäni oppijoiden kanssa. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
63. Saan riittävästi ja riittävän nopeasti teknistä tukea TVT:n käyttöön oppilaitoksellani. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
64. Minulla on käytössäni riittävän nopea ja vakaa internet-yhteys kun opetan. Vastausvaihtoehdot: täysin eri mieltä, jokseenkin eri mieltä, ei eri eikä samaa mieltä, jokseenkin samaa mieltä, täysin samaa mieltä
65. Olen kiinnostunut koulutuksesta aiheesta (vastausvaihtoehdot kyllä / ei)
- a. sähköiset sisällöt ja oppimisympäristöt
 - b. sähköinen viestintä
 - c. tietoturva ja tietosuojat
 - d. tiedonhaku ja -hallinta
 - e. tietoyhteiskuntataidot ja mediakasvatus
 - f. tietotekniikan perustaidot
 - g. esitystekniikan opetus
 - h. videovälitteinen opetus
 - i. mobiililaitteet opetuksessa
 - j. ääni, video ja kuva

66. Osaan käyttää jotakin sähköistä oppimisympäristöä (esim. Moodle, Opit, Fronter).
Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
67. Osaan käyttää sähköpostia tehokkaasti (esim. liittää liitetiedostoja ja käyttää postituslistoja).
Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
68. Osaan käyttää pikaviestimiä (esim. Skype, Google Talk, Lync). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
69. Osaan käyttää yhteisöllisiä sisällöntuotantopalveluita (esim. blogit, wikit). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
70. Osaan käyttää jotakin tekstinkäsittelyohjelmaa (esim. Microsoft Word, LibreOffice)
Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
71. Osaan käyttää tekstinkäsittelyohjelman edistyneitä ominaisuuksia (esim. tyytlejä ja automaattisia sisällysluetteloita). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
72. Osaan käyttää jotakin esitysgrafiikkaohjelmaa opetuksessani (esim. Microsoft PowerPoint, LibreOffice Impress). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
73. Osaan käyttää esitysgrafiikkaohjelman edistyneitä ominaisuuksia (esim. tehdä animaatioita sekä monipuolista sisältöä sisältäviä esityksiä). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
74. Osaan käyttää jotakin taulukkolaskentaohjelmaa opetuksessani (esim. Microsoft Excel, LibreOffice Calc). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
75. Osaan käyttää taulukkolaskentaohjelman edistyneitä ominaisuuksia opetuksessani (esim. kaavoja ja luoda erilaisia kuvaajia). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
76. Osaan käyttää mobiililaitteita (esim. älypuhelimet ja tabletit) opetuksessani. Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
77. Osaan käyttää digikameraa, eli ottaa kuvia ja siirtää niitä tietokoneelle. Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
78. Osaan kuvankäsittelyn perusteet (esim. kuvien rajaus, koon muuttaminen). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
79. Osaan videokäsittelyn perusteet (esim. leikkaaminen, eri lähteiden yhdistely). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille
80. Osaan äänenkäsittelyn perusteet (esim. nauhoittaminen, editointi). Vastausvaihtoehdot: En osaa, Osa hyödyntää monipuolisesti oppijoiden kanssa, Osaan itse, Osaan näyttää oppijoille

ANNA HAAKAVUO

Kaisa Reini ja Arvo Mikkonen paljettiin Kauhamestän valovoimaisina opiskelijoina, kuten myös Paltaniemen tehojumppa ja vengythyry-ryhmä. Reinin sydäntä lähellä on kankaankuudonta. Mikkonen on nilkkaroinut kalusteet omaan kotihansa. "Ja vireyttä kun tekee, niistä oppii", on Mikkonen motto.

Oppia ikä ja aika kaikki

Kauhamestän opisto jalkoi tunnustusta opiskelijoille, jotka motivoivat kurssikaveriteitaan omalla esimerkillään.

OPISKELU

Anna Haapavaara

Kauhamestän opistossa oli vireä perjantaina kauhamestän, motivoitua ja tyyntöisen huomion- saan opistolla, Kauhamestän Opisto hu-

miot ensimmäistä kertaa Valovoimaiset opiskelijat. Ehdotuksia nä- kivät opiskelijat. Ehdotuksia nä- kivät opiskelijat. Ehdotuksia nä- kivät opiskelijat. Ehdotuksia nä-

ku, vaikka opiskelijoita on toki hu- miotua alennimhän, kertoo rehtori Anne Kanhoto. Pakkuvasta päättivät rehtori ja apulaisrehtori Sin Saven alkuviko-

tu, vaikka opiskelijoita on toki hu- miotua alennimhän, kertoo rehtori Anne Kanhoto. Pakkuvasta päättivät rehtori ja apulaisrehtori Sin Saven alkuviko-

tu, vaikka opiskelijoita on toki hu- miotua alennimhän, kertoo rehtori Anne Kanhoto. Pakkuvasta päättivät rehtori ja apulaisrehtori Sin Saven alkuviko-

tu, vaikka opiskelijoita on toki hu- miotua alennimhän, kertoo rehtori Anne Kanhoto. Pakkuvasta päättivät rehtori ja apulaisrehtori Sin Saven alkuviko-

tu, vaikka opiskelijoita on toki hu- miotua alennimhän, kertoo rehtori Anne Kanhoto. Pakkuvasta päättivät rehtori ja apulaisrehtori Sin Saven alkuviko-

mika ihmisään osallistujamäärästä. Karkulo arvele opiskelijamäärän pysyvän kutakuinkin ennallaan tai jopa kasvava väestön ikääntymisen myötä. "Eläkkeellä olevilla ihmisillä on oh- kaan harrastaa ja sivustaa itseään."

PERLANTAN tilaisuudessa paikalla oli neokurjalja, personaal trainer ja psykologin valmentaja Laase Sepäläinen, joka luennoi ihmisen omasta motivaatiosta ja siitä, mikä merkitys on toisen ihmisen kannustamisella yhteiselle ja yksittäiselle ihmiselle. Tapahtuma järjestettiin Opetushallituksen myöntämän Laatun ja kehittämisohjelman –hankeena avulla. Hankkeessa on tavoitteena ollut muun muassa vuorovaikutussaa- misen vahvistaminen.

"Paltaniemellä kurssilaiset kannustivat ja opettivat toisiaan. Opetettiin näkökulmista koen- mään kurssilaitien kanssa yh- dessä kuin tekemään töitä". Hen- ri Salonen (edessä) kertoo.

Valovoimaisille opiskelijoille sataa kiitosta opettajilta

Kauhamestän opisto paljettiin kolme Valovoimaisista opiskelija: Kaisa Reini, Arvo Mikkonen ja Paltaniemen tehojumppa ja vengythyry-ryh- mä. Reini paljettiin siksi, että hän on ollut Kauhamestän opiston opiskel- jana jo noin neljän vuosikymmenen ajan. Hänellä on kokemusta useista opiston kursseista, erityisesti visu- alisten taitojen ja liikunnan aloi- ta. "Opiskelijana Kaisa on hyvin tun- mollinen ja tekemistään monella ta- paa pohduskeleä. Täällä pohduske- luunsa hänellä on tapana ottaa mu- kaan myös muita opiskelijoita, ja avata siten myös heidän omia ajat- tuksiaan koko ryhmälle. Kaisa on rohkeasti esimerkkiä näyttävä, uusia ideoita kokeileva, auttavainen ja kannustava kaikille. Kaisa on vyyl- tään kohtelias, ystäväallinen ja vaa- manton, mutta avara. Tämä tekee hä- nestä hyvin jäsenenä ryhmässä ja koulujetän keskustelua ryhmässä eeteripäin. Kaisa on väkiväsi em- elämäntilanteensa luo luottava- musta hänen sanoihinsa, niin illois- sa kuin vaikeissakin tilanteissa. Kai- sa ei valita tuhaara, vaan hän löytää hyviä arjen pienistä asioista kuin huomaamattomasti", perustelutusa mainitaan.

ARVO MIKKONEN niini nousse Kauhamestän opiston kurssihistori- aa tarkastellessa esille useasti, sillä hän on käynyt kolmi 100 kurssia Kauhamestän opistossa. Pakkuvasta perustellut sille, että Arvon oma taito ja halu tehdä "tastuja on voimakas, sillä hän on halunnut teh- dä ja kokeilla kursseilla kaikkea. "Arvo on tehnyt oman asunonsa lähtien omia huonekaluja, ja hän te- kee tällä hetkellä töitä lähipöytä, ys- tävällis ja tuttavallie. Hän on hyvin aut- tavainen ja uutu näkökulmista opiske- leva opiskelija, joka ei pelkää kysyä neuvoa, sillä aina voi oppia jotain ih- meellistä ja hyvää."

PALTANIEMEN tehojumppa ja vengythyry-ryhmä sai tunnustuksen, koska kurssilaiset ilmoittautuvat ryhmään todella nopeasti ilmoitua- tumsajan alusta ja ryhmä on ohjel- lur pitkäjänteinen. Kurssilaiset si- touttavat ryhmään, halunvat oppia ja teempaaravat toisistaan koko tunnin ajan hyvin yhdessä sein. Tekemisiä ope- retellessa kurssilaiset kannustavat ja opettavat toisiaan, jotta jokaiselle mahdollisuus tuuvalleisen tekniikan oppimiseen liikkesta.

PALJITTUUNSA Kaisa Reini ja Arvo Mikkonen saivat kiitokkirampijua ja "valovoimaisesta" heijastuksen lisäksi läpikortit käytettäväksi seuraavan kurssien kurssinjohtajina. Paljittua Paltaniemen tehojumppa-ryhmän kaikki osallistujat saavat eräänä hu- kuvuonna 2019-2020 kurssinmaksu- raan huomiokseen.

LIITE 4: Itä-Suomen Yliopisto, filosofinen tiedekunta, Koulutuksen suunnittelu –kurssin työ

Mervi Kuusisto 161701 & Tero Korhonen 173973

VALMIISEEN KOULUTUKSEEN TUTUSTUMINEN JA SEN ARVIOINTI:

Kaukametsän opiston ”Osaamisella laatua yhteistyöhön” -hankkeeseen kuuluvasta tapahtumasta ”Kainutlaatuinen ope 2018”

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

2230220a Koulutuksen suunnittelu 5 op

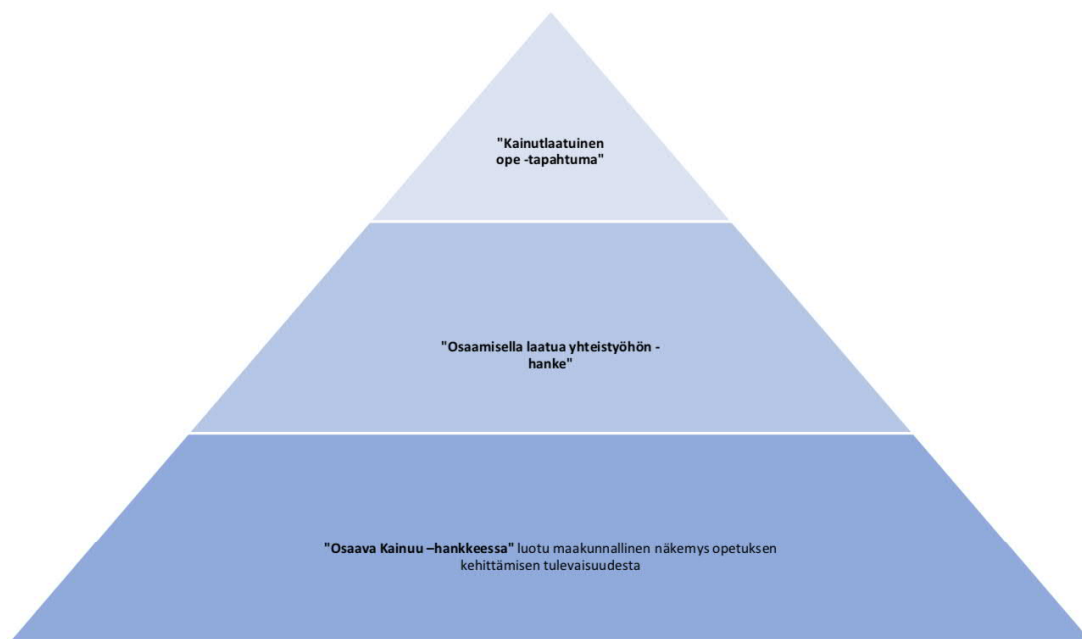
3.3.2019

Sisällys

1 JOHDANTO.....	1
2 KAUKAMETSÄN OPISTO	3
3 ”OSAAMISELLA LAATUA YHTEISTYÖHÖN” -HANKE JA SIIHEN KUULUVA ”KAINUTLAATUINEN OPE 2018” -TAPAHTUMA..... <small>Siirry sivulle 5</small>	4
4 KOULUTUSTAPAHTUMAN ARVIOINTIA JA ESITTELYÄ.....	7
4.1 Nykytila ja tavoitetila.....	7
4.2 Tarveanalyysi	8
4.3 Suunnitelman laatiminen.....	9
4.4 Suunnitelman toteuttaminen.....	10
4.5 Arviointi	11
5 YHTEENVETO	12
LÄHTEET	13
LIITTEET (2 kpl)	

1 JOHDANTO

Harjoitustyömme aiheena on ”Kainutlaatuinen ope 2018” -tapahtuma. Se kuuluu ”Osaamisella laatua yhteistyöhön” -hankkeeseen. Hanketta hallinnoi Kaukametsän opisto. (Sarén 2019b, Osallistujat ja Tavoitteet.) Se toimi myös sen hakijana (Kariluoto 2019b, kysymys 2). ”Hanke perustui Osaava Kainuu –hankkeessa luotuun maakunnalliseen näkemykseen opetuksen kehittämisen tulevaisuudesta” (Kariluoto 2019b, kysymys 3). Alla näiden kahden hankkeen ja koulutustapahtuman suhdetta kuvaava kuvio (kuvio 1). Vaikka harjoitustyömme aihe on Kainutlaatuinen ope -tapahtuma, ja käsittelymme kohdistuu pääasiallisesti siihen, tämän kuviosta 1 ilmenevän suhteen vuoksi käsittelemme harjoitustyössä myös Osaamisella laatua yhteistyöhön -hanketta.

KUVIO 1. Kainutlaatuinen ope -tapahtuman perusta (Sarén 2019b, Tavoitteet; Kariluoto 2019b, kysymys 3; Kariluoto & Sarén 2019)

Saimme harjoitustyötämme varten tietoja ja vastauksia kysymyksiimme Kaukametsän opiston rehtori Aune Kariluodolta sekä apulaisrehtori Sini Sarénilta.¹ Kariluoto on ollut hankkeessa mukana koordinoinnista vastuullisena henkilönä (Sarén 2019a). Hän on ollut päävastuussa monista hankehakemukseen liittyvistä tehtävistä. Näitä tehtäviä ovat olleet vastuu sen

¹ Haluammekin tässä yhteydessä kiittää heitä aktiivisesta ja joustavasta yhteistyöstä, erityisesti, kun huomioidaan se, että aikataulumme on ollut kiireinen. Tämän harjoitustyön palautukseen mennessä Sarén ehti myös lukea lähes valmiin harjoitustyömme läpi.

”kirjoittamisesta, lähettämisestä ja hallinnon näkökulmasta myös tiedottamisesta”. (Kariluoto 2019b, kysymys 2.) Hankkeessa Sarén on puolestaan toiminut koordinaattorin roolissa (Sarén 2019a).

Sekä Kariluoto että Sarén ovat osallistuneet Kainutlaatuinen ope -tapahtuman suunnitteluun. Kariluodolle on kuulunut osana Osaava Kainuu ohjausryhmää *päätösvaltaa*. Sarénin tehtävä on ollut *kouluttajien esittäminen*. Lisäksi suunnitteluun on osallistunut kaksi koulutussuunnittelijaa Aikopalta. (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 2.) Aikopa tarkoittaa Aikuis- ja täydennyskoulutuspalveluita (Aikopa 2019c, Tietoa AIKOPAsta).

Hoidimme yhteydenpidon sähköpostin välityksellä, niin kuin varsinaisten haastatteluidenkin toteuttamisen. Saimme Sarénilta 4.2.2019 *ennakkomateriaalia* hankkeesta. Tämän jälkeen teimme *ensimmäisen haastattelun kysymykset*, jotka lähetimme 6.2.2019 (ks. kysymykset liitteestä 1). Näihin kysymyksiin saimme Kariluodolta² vastaukset 8.2.2019. *Toisen haastattelun kysymykset* lähetimme puolestaan 19.2.2019 (ks. kysymykset liitteestä 2) ja saimme niihin vastaukset Kariluodolta ja Sarénilta 21.2.2019.

Heinolla (2019a, dia 2) on opintojakson opetusmateriaalissa kuvio ”Koulutus suunnittelu pähkinänkuoressa”, jonka hän on tehnyt mukaillen Fieldsin ja Valanteen (2015) sekä Nyssölän (2013)³ lähteitä. Tämä kyseinen Heinon kuvio on otettu harjoitustyön pääasialliseksi rungoksi, sillä esimerkiksi harjoitustyön otsikot 4.1–4.5 perustuvat nimensä (osa täysin suoraan) ja pääosin sisältönsä puolesta siihen. Jossain määrin tätä Heinon kuviota esitellään tarkemmin näiden kyseisten otsikoiden alla olevassa tekstissä.

Tässä harjoitustyössä esitellään johdannon jälkeen lyhyesti Kaukametsän opistoa (2 luku), Osaamisella laatua yhteistyöhön -hanke sekä Kainutlaatuinen ope 2018 -tapahtuma (3 luku), joka on harjoitustyön aihe. Neljäs luku käsittelee koulutustapahtuman koulutus suunnittelun prosessin vaiheita. Yhteenveto luvussa (luku 5) nostamme esiin muutamia meidän mielestämme olennaisia asioita harjoitustyön sisällöstä.

² Kariluodon sähköpostiviestissä oli maininta siitä, että ”[I]iitteenä vastauksemme” (Kariluoto 2019a). Merkitimme tässä harjoitustyössä näiden vastausten lähteeksi kuitenkin ainoastaan Kariluodon.

³ Tämä lähde on käsittääksemme Nyssölä, K. 2013. Koulutuksen ohjaus. Näkökulmia koulutuksen ohjausjärjestelmiin, tietoperustaisuuteen ja valintoihin. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2013:12.

2 KAUKAMETSÄN OPISTO

Kaukametsän opisto sai nykyisen nimensä vuonna 1987, mutta sen historia yltää paljon kauemmas. *Kajaanin kaupunki* ylläpitää sen toimintaa. Tämän saman kaupungin alueelle rajoittuu myös sen toiminta. (Kaukametsän opisto 2015, 1.)

Kaukametsän opisto on *kansalaisopisto* (Kansalaisopistot.fi 2019, Opistojen yhteystiedot). Lain vapaasta sivistystyöstä (632/1998) 2 §:ssä (1765/2009) säännellään tämän kyseisen lain piiriin kuuluvasta toiminnasta ja kyseisen pykälän 1 momentissa on mainittu kansalaisopistot vapaan sivistystyön oppilaitosten luettelossa. Saman lain 2.2 §:ssä on puolestaan esitelty se, mitä kansalaisopistoilla tarkoitetaan ja tämän lainkohdan mukaan ne ”ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi”.

Esimerkiksi vapaa sivistystyö liittyy *yleissivistävään koulutukseen*. Tämä on puolestaan yksi *opetus- ja kulttuuriministeriön* yhdestätoista vastuualueesta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, Vastuualueet.)

3 ”OSAAMISELLA LAATUA YHTEISTYÖHÖN” -HANKE JA SIIHEN KUULUVA ”KAINUTLAATUINEN OPE 2018” -TAPAHTUMA

Kyseisessä hankkeessa on kolme osallistujatahoa, jotka ovat *Kaukametsän opisto*, *Kajaanin lukio* ja *Sotkamon kansalaisopisto*. Näistä ensin mainittu toimii hallinnoivana oppilaitoksena. Kajaanin lukion tehtävänä on ”oppilaitosten välisen kurssitarjonnan tarpeiden selvittäminen ja yhteissuunnittelu, ohjausryhmätyöskentely ja koulutuksiin osallistuminen sekä tulosten levittäminen”. Sotkamon kansalaisopiston tehtävänä on puolestaan ”hankkeen sisällön ja toimenpiteiden suunnittelu, ohjausryhmätyöskentely ja koulutuksiin osallistuminen sekä tulosten levittäminen”. (Sarén 2019b, Osallistujat.)

Hankkeella on kolme eri *kohderyhmää*, jotka ovat (1) ”hankkeessa mukana olevien oppilaitosten opettajat”, (2) ”opiston tukipalveluiden henkilökunta” ja (3) ”oppilaitosten opiskelijat”. Näistä ensin mainittu on olennaisin. (Kariluoto 2019b, kysymys 1.) Kaikkiaan hankkeeseen liittyviin koulutuksiin osallistui 488 henkilöä. Tunneissa ilmaistuna hankkeeseen liittyvää koulutusta järjestettiin kaikkiaan 119 tuntia. (Sarén 2019b, Opetushenkilöstön ja opiskelijoiden tvt-osaamisen tason selvittäminen.)

Hankkeen päällimmäisinä tavoitteina saamamme ennakkomateriaalin mukaan on ”opettajien pedagogisten taitojen vahvistaminen ja Isoverstaan sähköisten palveluiden käyttöönotto”. Nämä tavoitteet jakautuvat vielä kuuteen osakokonaisuuteen. (Sarén 2019b, Tavoitteet.) Nämä osakokonaisuudet esitellään alla. Ne ovat valikoituneet hankkeeseen yhteistyökumppaneiden toimesta hankeluonnoksen kommentointikierroksella niiden saaman kannatuksen ja tärkeyden vuoksi (Kariluoto 2019b, kysymys 5).

- ”1) opettajien muutosvalmiuden vahvistaminen
- 2) Opetushenkilöstön vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen
- 3) Opettajien kollegiaalisuuden tukeminen
- 4) Opetusmenetelmien rikastaminen
- 5) Oppilaitosten yhteistyön vahvistaminen
- 6) Opetushenkilöstön ja opiskelijoiden tvt-osaamisen tason selvittäminen” (Sarén 2019b, Tavoitteet)

Nämä kuusi eri osakokonaisuutta on toteutettu monenlaisten keinojen avulla (Sarén 2019b, Ta-voitteet). Koulutuksen hyötyä voi maksimoida käyttämällä esimerkiksi erilaisia opetusmenetelmiä (Alaniska & Valanne 2017, 7⁴). Nähdäksemme tämä sama vaikutus voidaan saada aikaan hankkeessa käytettävillä erilaisilla keinoilla.

Hanketta koskevassa ennakkomateriaalissa on mainittu kuuden osakokonaisuuden osalta niihin liittyviä toteutettuja toimenpiteitä ja koulutuksia (Sarén 2019b). Näitä on kerätty hyvin suoraan ennakkomateriaalista alla olevaan taulukkoon.

TAULUKKO 1. Osakokonaisuuksiin liittyviä toimenpiteitä ja koulutuksia (Sarén 2019b)

osako- konai- suuden nu- mero ⁵	osakokonaisuuksiin liittyviä toimenpiteitä ja koulutuksia
1	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Kainutlaatuinen ope -tapahtuma (6.10.2018)</i> - ”mukana järjestämässä Työn murros –seminaaria” (3.9.2018)
2	<ul style="list-style-type: none"> - ”käyttöön sähköinen julkaisu, jota hyödynnettiin opinto-oppaan ja opettajien perehdyttämisoppaan tekemisessä” - koulutuksia, joiden pitäjä ”kiersi kaikki eri ainealueet ja hän laati kehittä- misehdotuksia varten järjestelmää” (syksy 2018) - ”työyhteisökoulutus, joka toteutettiin yhteistyössä Kajaanin ammattikor- keakoulun aikuiskoulutuspalveluiden ja Kajaanin sivistystoimen kanssa” (kevät 2018)
3	<ul style="list-style-type: none"> - ”digikahviloita kajaanilaisissa oppilaitoksissa” - ”lukuvuoden avajaisseminaari – –, jossa opettajille esiteltiin uusia digitaal- isia sovelluksia ja niiden käyttömahdollisuuksia opetuksessa” (7.9.2018) - ”Digitaalisuuden konkreettisia laitteita – – katsomassa Kajaanin ammatti- korkeakoululla (VR, AR) ja Matleena Laakso esitteli omassa puheenvuo- rossaan näkymiä tulevaisuuden opettajuuteen.” - ”koordinoi Taiteen perusopetuksen paikallisen opetussuunnitelmatyön oh- jaus- ja työryhmätyöskentelyä. Tähän liittyen opettajille järjestettiin useita seminaaripäiviä ja yhteistyö eri taideoppilaitosten opettajien välillä lisään- tyi.” - ”mukana Kajaanin kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmässä, ja mukana on ollut myös tuntiopettajia” - ”Valovoimaa –tapahtuma” (2.11.2018)

⁴ Kyseessä on järjestötoimintaan liittyvä lähde (Alaniska & Valanne 2017, 7). Koemme sen kuitenkin olevan asia-
sisältönsä puolesta soveltuva tähän harjoitustyöhön.

⁵ Ks. kyseiset osakokonaisuudet otsikon 3 alta.

4	<ul style="list-style-type: none"> - ”Osa opettajista on osallistunut Isoverstaan järjestämiin virtuaalitietoisuuksiin, ja muutama opettaja on saanut henkilökohtaista ohjausta oppimisympäristöjen käyttöönotossa.” - ”Paikallistuki Kajaanin lukiosta on mahdollistanut myös henkilökohtaisen ohjauksen” - ”Virtuaalisten työtilojen käytöstä järjestettiin koulutus” (kevät 2018)
5	<ul style="list-style-type: none"> - ”Yleisiin kielitutkintoihin on ohjattu osallistumaan opiskelijoita lukiosta ja kurssien hyväksilukeminen lukiosta on kehittynyt.”
6	<ul style="list-style-type: none"> - ”opiston tarpeita ja ajankuvaa vastaavaksi” muutettu DVS-kysely => ”lähdettiin suunnittelemaan koulutuksia”

Näistä osakokonaisuuksista keskitymme tässä harjoitustyössä tarkastelemaan ensimmäiseen osakokonaisuuteen (”opettajien muutosvalmiuden vahvistaminen”) kuuluvaa *Kainuulaatuinen ope -koulutustapahtumaa*. Se toteutettiin ”6.10.2018 Lehtikankaan monitoimitalolla Kajaanissa”. Kyse oli koko Kainuun opetushenkilöstöä koskevasta koulutustapahtumasta. Aiheina olivat ”hyvinvoiva kouluyhteisö ja tulevaisuuden työ”. Tapahtuman internet-sivuilla tuodaan esille se, että ”[k]oulutuspäivä ja sen sisällöt on yhdessä suunniteltu Kainuun osaajat -verkoston kanssa. Verkostoon kuuluu edustus jokaisesta Kainuun kunnasta eri oppilaitostasoilta.” (Aikopa 2019b, Etusivu.) Kainuun osaajat -verkostoon kuuluvat ”Kainuun kuntien perusopetus, lukiokoulutus sekä vapaa sivistystyö” (Aikopa 2019a, Kainuun osaajat -hankkeet).

Tarkasteltavan koulutustapahtuman kohderyhmiä olivat ”kainuulaiset perusopetuksen ja lukio-koulutuksen opettajat sekä Kainuun kansalaisopistojen opettajat”. Kohderyhmien mukaisia osallistujia oli enemmän kuin 600. He olivat Kainuusta monista oppilaitosmuodoista ja 30 heistä oli Kaukametsän opiston opettajia. (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 1 ja Lisätiedot.) Opettajat ovatkin koko hankkeen kannalta tärkein kohderyhmä (Kariluoto 2019b, kysymys 1). Aikopa järjesti koulutuksen (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 3).

Koulutusjärjestelmien suunnitteluun liittyy kolme eri tasoa, jotka ovat laajimmasta suppeimpaan lueteltuna *makro-*, *meso-* ja *mikrotaso*. Ensimmäisestä voidaan mainita esimerkkinä EU, toisesta eri ministeriöt ja kolmannesta eri koulutusyksiköt. (Heino 2019b, dia 6.) Tällä perusteella kansalaisopistojen voidaan katsoa kuuluvan mikrotasolle.

4 KOULUTUSTAPAHTUMAN ARVIOINTIA JA ESITTELYÄ

4.1 Nykytila ja tavoitetila

Koulutussuunnitelman tekemisessä ensimmäisessä vaiheessa hahmotellaan olemassa oleva *nykytila*. Kyse on yleensä siitä, että nykyiseen osaamiseen ei olla tyytyväisiä. Tai sitten voidaan tarvita jonkinlaista uutta osaamista. (Fields & Valanne 2015, 37.) Osaamisella laatua yhteistyöhön -hanke on lähtenyt liikkeelle siitä, että nykytila on katsottu ”puutteelliseksi tai muutosta vaativaksi” (Kariluoto 2019b, kysymys 3). Ymmärtääksemme tämä sama toimii yhtä aikaa vastauksena kysymykseen tarkasteltavan tapahtuman nykytilan tarkastelun osalta.

Ensimmäisessä vaiheessa on olennaista hahmotella myös *tavoitetila*. Tässä on tärkeää huomioida osaamisen vaatimukset kohtalaisen pitkällä tähtäimellä. (Fields & Valanne 2015, 37.) Heino (2019a, dia 2) tuo esiin tähän ensimmäiseen vaiheeseen liittyen kuviossaan *ennakoinnin*.

Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeella on oma tavoitteensa, joka on puolestaan jaettu ”erilaisiin osakokonaisuuksiin”. Kainutlaatuinen ope tapahtuma liittyy kyseisen hankkeen ensimmäiseen osakokonaisuuteen eli *opettajan muutosvalmiuden vahvistamiseen*⁶. (Sarén 2019b, Tavoitteet.) Siksi ymmärrämme tämän osakokonaisuuden käsiteltävän tapahtuman tavoitteeksi.

Nähdäksemme käsittelyn kohteena olevan tapahtuman tavoitteet ovat sellaisia, että tässä yhteydessä on perusteltua käsitellä pääasiassa tapahtuman tavoitteita ja rajata tavoitetilan käsittely minimiin. Jo Osaava Kainuu -hankkeessa on koulutusohjelmaan kuulunut ensimmäisenä koulutuspäivänä ”[t]avoitetilan konkretisointi”, jolloin on selvitetty muun muassa kysymystä siitä, ”[m]itä osaamista opettajilla pitää olla?” (Osaava Kainuu 2019, Osaava Kainuu –hankkeen koulutusohjelma).

Alla olevassa kuviossa, (kuvio 2) joka on kuvio 1 suuremmalla informaatiomäärällä, esitellään Kainutlaatuinen ope -tapahtuman ja Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen tavoitteet sekä Osaava Kainuu -hankkeen näkemys. Käsiteltävän koulutustapahtuman tavoitteiden taustalla on Osaava Kainuu -hankkeen visio (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 5). Pyramidikuvio soveltuu

⁶ Valanteen (2015, 9) mukaan annettu tilaisuus oman osaamisen kehittämiseen voi lisätä työtyytyväisyyttä.

hyvin ilmentämään tilannetta tämän vuoksi, eli siksi koska käsiteltävän tapahtuman tavoitteiden osalta myös pyramidin alemmat tasot ovat merkityksellisiä.

KUVIO 2. Kainutlaatuinen ope -tapahtuman ja Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen tavoitteet sekä Osaava Kainuu -hankkeen näkemys (Sarén 2019b, Tavoitteet; Kariluoto 2019b, kysymys 3; Kariluoto & Sarén 2019)

4.2 Tarveanalyysi

Heinon (2019a, dia 2) kuviossa toisena kohtana on tarveanalyysi, eli sen selvittäminen, *mitä jo nyt on ja mitä vielä tarvitaan*. Osaamistarpeita on tarkasteltava sen mukaan, mitä tulevaisuuden vaatimukset ovat (Fields & Valanne 2015, 37). Heino (2019b, dia 5) tuo esille, että koulutustarve voi johtua *yhteiskunnallisesta muutoksesta*. Nähdäksemme tämä on merkittävä seikka käsiteltävän koulutustapahtuman koulutustarvetta ajatellen.

Kainutlaatuinen ope -koulutustapahtuman koulutustarve on sama kuin Osaamisella laatua yhteistyöhön hankkeella (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 11). Tämän vuoksi käsittelemme tässä yhteydessä koulutustarvetta kyseisen hankkeen kannalta.

Selvittäessä vastausta Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen mahdollisesta pyrkimyksestä vastata olemassa olevaan tai ennakoituun koulutustarpeeseen (ks. kysymys 7 liitteestä 1) haastateltavan vastauksessa ilmeni hankkeen tuottaman hyödyn (näkemys ”omien

opetusmenetelmien rikastamiseksi”) pysyvä tarpeellisuus sekä nykyaikana vallitseva tilanne (”[n]opeasti kehittyvässä digitalisaatiossa”) (Kariluoto 2019b, kysymys 7). Kysymyksen neljä (ks. kysymys 4 liitteestä 1) vastauksessa nousee lisäksi esille se, että opettajien on yhteiskunnallisen muutoksen vuoksi tarve kehittää osaamistaan ”esimerkiksi Moodlen käytössä” (Kariluoto 2019b, kysymys 4).

Näkemyksistä, mitä kansalaisopisto tarvitsee, on huomattu eri tahojen välisissä keskusteluissa Osaava Kainuu -hankkeeseen liittyen. Näitä tahoja olivat olleet sivistysjohtajat sekä rehtorit eri oppilaitosmuodoista. (Kariluoto 2019b, kysymys 6.) Kainutlaatuinen ope -tapahtumassa koulutuksen suunnitteluun on osallistunut useita tahoja (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 2)⁷. Nähdäksemme sekä hankkeen että koulutustapahtuman osalta oli arvokasta se, että useat tahot pääsivät tuomaan kantansa esiin mahdollisimman aikaisessa suunnittelun vaiheessa ja se, että suunnittelussa oli mukana monia tahoja.

4.3 Suunnitelman laatiminen

Heinon (2019a, dia 2) kuviossa suunnitelman laatimiseen vaikuttavina tekijöinä on mainittu ”strategiat, resurssit, lainsäädäntö”.

Kainutlaatuinen ope 2018 -koulutuksen suunnittelu sai alkunsa Kaukametsän opiston tekemästä Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen hankehakemuksesta (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 4). Koulutustapahtuman suunnitteluun osallistuivat Aikopan kahden koulutussuunnittelijan lisäksi Kariluoto yhdessä Osaava Kainuu ohjausryhmän kanssa sekä Sarén (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 2).

Haastattelussa koulutustapahtuman suunnittelua ohjaavina tekijöinä mainitaan ”hankehakemus ja –päätös”. Tässä yhteydessä niihin liittyen tuodaan esille myös ”taustavisiot, kansalaisopiston kehittämissuunnitelma”⁸. (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 7.)

⁷ Ks. tästä tarkemmin harjoitustyön johdannosta.

⁸ ”OPH:n lomakkeelle laadittu koulutuksen järjestäjän paikallinen kehittämissuunnitelma vuosille 2016-2018”. Sen ”painopisteinä olivat henkilöstön uusien pedagogisten taitojen vahvistaminen ja erityisesti tieto- ja viestintätekniikan pedagoginen käyttö, opetustarjonnan uudistuminen ja toimintakulttuurin avoimuuden lisääntyminen”. (Kariluoto 2019b, kysymys 3.)

Toisena vaikuttavana tekijänä mainitaan ”rahoitus” (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 7). Rahoituksesta, joka on saatu Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeeseen⁹, osa varattiin tässä harjoitustyössä tarkasteltavaa koulutustapahtumaa varten mahdollistamaan ”aluetta palveleva laajempi koulutuspäivä ja” ”opettajien verkostoituminen yli oppilaitosrajojen”. (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 8.)

Kolmantena vaikuttavana tekijänä mainittiin ”yhteistyöverkoston näkemykset”. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaikki mukana olevat osapuolet hyväksyvät tehdyt ratkaisut. (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 7.) Erilaiseen tahoon kohdistumisesta huolimatta, nähdäksemme käsiteltävään hankkeeseen soveltuu seuraavaksi kirjoitettu. Järjestötoiminnassa *sitouttamisen* kannalta osallistuvien tahojen *suunnitteluun mukaan ottaminen* ja *kuuleminen* ovat olennaisia keinoja (Fields & Valanne 2015, 38).

4.4 Suunnitelman toteuttaminen

Heino (2019a, dia 2) on sijoittanut kuvioonsa toteuttamisen alle muun muassa seuraavat asiat: ”järjestäminen, markkinointi”. Tässä harjoitustyössä tämän otsikon alla käsitellään lähinnä ai-noastaan markkinointia, sillä koulutustapahtuman järjestämistä on käsitelty harjoitustyön muissa osissa.

Valanne (2015, 8) sijoittaa markkinoinnin yhdessä viestinnän kanssa jo koulutuksen suunnittelun vaiheeseen. Heino (2019a, dia 2) puolestaan sijoittaa sen koulutussuunnitelman toteuttamisen vaiheeseen yhdessä itse järjestämisen ja seurannan kanssa. Tämän harjoitustyön rakenteessa noudatetaan Heinon (2019a, dia 2) kuviota ja sen vuoksi markkinointia käsitellään tässä yhteydessä.

Markkinoinnissa on monia huomioitavia asioita, kuten *kohderyhmän* valinta, markkinoinnin *oikea-aikaisuus*, *markkinointikanavien* valinta sekä *materiaalien* miettiminen (Karvinen, Koskinen, Launis, Salmi, Sundman, Tynkkynen, Salovaara-Kero, Salo-Chydenius, Vilkki, Hytönen, Kaijanen, Sulku & Virtanen 2012, 6). Markkinoinnin osalta hankkeessa toteutettiin pääasiassa *sähköistä* oppilaitosten *sisäistä* markkinointia, jonka tavoitteena oli aktiivisuuden

⁹ Hanke on rahoitettu Opetushallituksen laatu- ja kehittämisavustusten avulla (Kajaanin kaupunki 2018, Projektit ja hankkeet). Budjetti hankkeella on 22 000 euroa (Sarén 2019b, Hankkeen budjetti).

lisääminen (Kariluoto 2019b, kysymys 9). Käsiteltävän koulutustapahtuman markkinointi toteutettiin eri tavalla. Koulutustapahtuma resursoitiin yhteistyökumppanin toimesta verkkosivustoon. (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 9.) Karvinen ym. (2012, 6) mainitsevat yhtenä markkinoinnin tavoitteena *monikanavaisuuden*. Esimerkiksi tämän toteuttamiseen ei ole nähdäksemme tarvinnut käsiteltävässä koulutustapahtumassa käyttää resursseja.

4.5 Arviointi

Arviointivaiheessa selvitetään aikaansaannoksia (Heino 2019a, dia 2). Erilaiset palaute- ja arviointimenetelmät toimivat ”[k]oulutustoiminnan arvioinnin työkaluina” (Valanne 2015, 10).

Alaniska ja Valanne (2017, 29) käsittelevät kirjoituksessaan koulutuksen sujumisen ja kehittämisen miettimistä palautteen keräämisen ja hyödyntämisen kautta ja he ohjeistavat tekemään sen ”[k]oulutuksen aikana ja viimeistään sen päätyttyä”. Hankkeessa palautteen kerääminen on toteutettu pääasiassa sähköisesti ja ”jokaisesta koulutustapahtumasta”. Se on koskenut ”koulutuksen soveltuvuutta omaan työhön/ opetukseen, kehittämisehdotuksia seuraavaa koulutusta varten, koulutuksen hyviä ja huonoja puolia sekä omaa aktiivisuutta”. (Kariluoto 2019b, kysymys 12.) Myös tässä koulutustapahtumassa toteutettiin palautekysely. Se toteutettiin mobiilikyselynä ja toteuttajana oli Aikopa. (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 10.)

Kainutlaatuinen ope -koulutustapahtuma kuuluu Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeeseen (Sarén 2019b). Tämän vuoksi seuraavaksi esitellään tiivistetysti vielä lisää kyseisen hankkeen arviointia. Heti alusta lähtien perustetun *ohjausryhmän* lisäksi toteutetaan *jälkikäteinen arviointi*. Hanke on tällä hetkellä juuri tässä vaiheessa. Opettajille järjestetyssä arvioinnissa he tekivät ”sisällön, opitun asian hyödynnettävyyden sekä oman aktiivisuuden arviointia”. Hankkeen arviointi tehdään koulutusten ja kyselyiden kokoamisella miettien ”hankkeen aikana toteutettujen toimenpiteiden juurtumista osaksi toimintaa sekä yhteistyön kehittymistä”. (Kariluoto 2019b, kysymykset 10 ja 11.)

5 YHTEENVETO

”Osaava Kainuu –hankkeessa” syntyi maakunnallinen näkemys ”opetuksen kehittämisen tulevaisuudesta”. Tämä oli lähtökohta Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeelle. (Kariluoto 2019b, kysymys 3.) Sen alla puolestaan toteutettiin Kainutlaatuinen ope 2018 -tapahtuma (Sarén 2019b, Tavoitteet). Nähdäksemme tämä yhteys on osaltaan auttanut käsiteltävän koulutustapahtuman suunnittelua. Hankkeen ansiosta koulutustapahtuman suunnitteluun on ollut olemassa jo olemassa olevaa arvokasta tietoa. Esimerkiksi koulutustarve on sama sekä koulutustapahtumalla että hankkeella (Kariluoto & Sarén 2019, kysymys 11).

Osaamisella laatua yhteistyöhön -hankkeen kuusi osakokonaisuutta ovat valikoituneet niiden saaman suosion vuoksi. Valikoituminen on tapahtunut ”hankeluonnoksen kommentointikierroksella yhteistyökumppaneiden” toimesta. (Kariluoto 2019b, kysymys 5.) Esimerkiksi tällä perusteella katsomme, että hankkeen suunnittelutyössä toteutettu yhteistyö voi heijastua koulutustapahtuman suunnittelutyöhön.

Harjoitustyö oli opettavainen erityisesti siinä mielessä, että se havainnollisti meille koulutussuunnittelun eri vaiheita. Päälimmäisenä mieleemme jäi havainto koulutussuunnitteluun liittyvien eri *asioiden runsaudesta ja toisiinsa liittymisestä ja yhteistyön tärkeydestä* suunnitteluprosessissa.

LÄHTEET

- Aikopa 2019a. Kainuun osaajat -hankkeet. <https://www.aikopa.fi/fi/Hankkeet/Paattyneet-hankkeet/Osaava-hankkeet> [luettu 26.2.2019]
- Aikopa 2019b. Kainutlaatuinen ope 2018. <https://kainutlaatuinenope2018.blogspot.com/> [luettu 25.2.2019]
- Aikopa 2019c. Tietoa AIKOPAsta. <https://www.aikopa.fi/fi/Tietoa-AIKOPAsta> [luettu 28.2.2019]
- Alaniska, H. & Valanne, M. 2017. Lisää laatua koulutukseen – opas järjestön kouluttajalle. Opintokeskus Sivis. Saatavissa: <https://www.ok-sivis.fi/media/koulutuksen-laatu/laatuopas.pdf> [luettu 11.2.2019]
- Fields, M. & Valanne, M. 2015. 6. Eväitä koulutuksen kokonaissuunnitteluun. Teoksessa M. Fields ja M. Valanne Koulutus järjestön voimavarana. OK-opintokeskus, 36–39. Saatavissa: <https://www.ok-sivis.fi/media/materiaalit-osio/selvitykset-ja-tutkimukset/koulutus-jarjeston-voimvarana.pdf> [luettu 6.2.2019]
- Heino, T. 2019a. Koulutuksen suunnittelu prosessina. Itä-Suomen yliopisto, opetusmateriaali 15.1.2019.
- Heino, T. 2019b. Koulutustarpeen ennakointi. Koulutussuunnittelun tasot ja ohjaavat tahot. Itä-Suomen yliopisto, opetusmateriaali 8.1.2019.
- Kajaanin kaupunki. 2018. Projektit ja hankkeet. <http://www.kajaani.fi/fi/palveluopas/kulttuuri/kongressi-ja-kulttuurikeskus-kaukametsa-koskikatu-2-4/kaukametsan-opisto-17> [luettu 4.2.2019]
- Kansalaisopistot.fi 2019. Opistojen yhteystiedot. <https://kansalaisopistot.fi/kansalaisopistot/> [luettu 10.2.2019]
- Kariluoto, A. 2019a. Aiheeseen liittyvä sähköpostiviesti. Sähköpostiviesti 8.2.2019.
- Kariluoto, A. 2019b. Haastattelun vastaukset. Sähköpostilla 8.2.2019 saamamme ensimmäisen haastattelun vastaukset.

Kariluoto, A. & Sarén, S. 2019. Haastattelun vastaukset. Sähköpostilla 21.2.2019 saamamme toisen haastattelun vastaukset.

Karvinen, M., Koskinen, E-L, Launis, T., Salmi, V., Sundman, T., Tynkkynen, A., Salovaara-Kero, A., Salo-Chydenius, S., Vilkki, P., Hytönen, P., Kaijanen, S., Sulku, S. & Virtanen, K. 2012. Laatua järjestöjen koulutukseen. Suomen sosiaali ja terveys ry (SOSTE). Saatavissa: https://moodle.uef.fi/pluginfile.php/2344383/mod_resource/content/1/Laatu%20j%C3%A4rjest%C3%B6jen%20koulutukseen.pdf [luettu 12.2.2019]

Kaukametsän opisto 2015. Kaukametsän opiston laatukäsikirja. http://www.kajaani.fi/sites/default/files/laatukasikirja_16.1.2015.pdf [luettu 10.2.2019]

Laki vapaasta sivistystyöstä 632/21.8.1998.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019. Vastuualueet. <https://minedu.fi/yleissivistava-koulutus> [luettu 11.2.2019]

Osaava Kainuu 2019. Osaava Kainuu -hankkeen koulutusohjelma. <https://osaavakainuu.files.wordpress.com/2016/02/osaava-kainuu.png> [luettu 27.2.2019]

Sarén, S. 2019a. Aiheeseen liittyvä sähköpostiviesti. Sähköpostiviesti 31.1.2019.

Sarén, S. 2019b. Osaamisella laatua yhteistyöhön –hanke. Sähköpostilla 4.2.2019 saamamme ennakkomateriaali.

Valanne, M. 2015. 2. Laatua järjestökoulutukseen. Teoksessa M. Fields ja M. Valanne Koulutus järjestön voimavarana. OK-opintokeskus, 7–12. Saatavissa: <https://www.ok-sivis.fi/media/materiaalit-osio/selvitykset-ja-tutkimukset/koulutus-jarjeston-voimvarana.pdf> [luettu 11.2.2019]

LIITE 1. 6.2.2019 lähettämämme haastattelukysymykset

KYSYMYKSET:

1. Mikä on hankkeen kohderyhmä?
2. Ketkä osallistuvat hankkeen suunnitteluun?
3. Onko hankkeen suunnittelun alussa pohdittu sen hetkistä nykytilaa ja sitä tavoitetilaa, johon halutaan päästä? Jos on, niin kerrotko tästä?
4. Miksi juuri mainitut tavoitteet on asetettu (”opettajien pedagogisten taitojen vahvistaminen ja Isoverstaan sähköisten palveluiden käyttöönotto”)?
5. Minkä vuoksi valittiin juuri tietyt kuusi osakokonaisuutta?
6. Mistä hankkeen suunnittelu lähti liikkeelle (idea/tarve hankkeen takana)?
7. Pyritäänkö hankkeella vastaamaan johonkin olemassa olevaan tai ennakoituun koulutustarpeeseen?
8. Mitkä olivat keskeiset hankkeen suunnittelua ohjaavat tekijät (esim. lainsäädäntö, resurssit, rahoitus, organisaation strategia jne.)?
9. Liittyikö hankkeeseen markkinointia? Jos, niin millaista?
10. Onko hanketta seurattu ja arvioitu hankkeen aikana ja miten?
11. Entä hankkeen jälkeinen arviointi?
12. Onko hankkeesta kerätty palautetta tai tullaanko siitä keräämään palautetta? Missä vaiheessa ja keneltä?

LIITE 2. 19.2.2019 lähettämämme haastattelukysymykset

Alla kysymyksiä, joita haluamme kysyä yhdestä yllä olevista koulutuksista:

1. Mikä on koulutuksen kohderyhmä?
2. Ketkä osallistuivat koulutuksen suunnitteluun?
3. Mikä taho koulutuksen järjesti?
4. Mistä koulutuksen suunnittelu lähti liikkeelle?
5. Asetettiin koulutukselle omat tavoitteet, vai olivatko ne yhteiset hankkeen kanssa?
6. Saavutettiin koulutuksen tavoite toteutetuilla toimenpiteillä?
7. Mitkä olivat keskeiset koulutuksen suunnittelua ohjaavat tekijät (esim. lainsäädäntö, resurssit, rahoitus, organisaation strategia jne.)
8. Kertoisitteko jotain koulutuksen resursoinnista ja rahoituksesta?
9. Poikkeako koulutuksen markkinointi hankkeen markkinoinnista? Jos eroaa, niin miten?
10. Onko koulutusta seurattu ja arvioitu (esim. oppimista, laatua, vaikuttavuutta) sen aikana ja/tai sen jälkeen? Miten? (onko esim. kerätty palautetta? milloin ja keneltä?)
11. Eroako koulutuksen koulutustarve hankkeen taustalla olevasta koulutustarpeesta? Jos eroaa, niin miten?